

~~60813~~

V. LJOTIĆ

D R A M A
S A V R E M E N O G
Č O V E Č A N S T V A

B E O G R A D
1 9 4 0

D. V. LJOTIĆ

DRAMA
SAVREMENOG
ČOVEČANSTVA

60813

25. V. 1940

DRAMA SAVREMENOG ČOVEČANSTVA

o kojoj govorim pred vama, gospodje i gospodo, nije za Zbor nova tema.

Od svoje prve pojave Zbor nije ništa drugo radio i govorio, već ukazivao na dramu koja sada otpočinje pred našim očima da se odigrava. Ništa drugo nije on govorio narodu, već jedne i iste reči u raznim oblicima: „Narode, znaš li da idu i kupe se strašni oblaci? Znaš li da tek što nisu zafijukali strahoviti vetrovi? Osećaš li, narode, kako veliki trusovi tek što nisu otpočeli svoju razornu igru?

A potom, okrenuvši se našem državnom brodu, Zbor nije ništa drugo radio, nego ispitivao put njegov, s obzirom na te strahotne oblake, s obzirom na te užasne bure i s obzirom na te ve-

like trusove koji se spremaju da dodju. I zatim taj isti brod ispitivao, da li je dovoljno jak da se odupre svim tim trusovima, svim tim burama, svim tim oblacima tučonosnim.

Zbor nije ništa drugo govorio i delao, no s obzirom na događaje koji dolaze, gledao da naš unutrašnji narodni i državni život tako uputi, kako bi narod i država mogli dočekati bez straha te strašne dane; nije ništa drugo radio i govorio no pokušavao da naš državni brod podje onim putem, na kome bi, kad takvi dani dodju, bilo najmanje opasnosti po njega, a s druge strane pokušavao da narod tako ojača i toliko jakim učini, da kad ta velika i strašna noć dodje, da on prodje kroz nju i sačeka zoru neokrenjen i neiscrpljen.

Nisu drugi tako radili! Suviše zaneti neposrednim događajima pred sobom, suviše zaneti stvarima za koje nije potreban veliki napor da se sagledaju, njihova je glavna briga bila kako će na tome brodu dočepati što povoljniji položaj, kako će što bliže biti komandi na tome brodu, ne hajući i ne mareći — jer ne veruju.

— za one reči što su pretkskazivale tako strahovite događaje.

Zato su ti ljudi prvo zvonce ove volike drame prečuli. Drugo nisu shvatili. A kad je treće došlo, oni su mislili da je tek prvo!

Ali odmah zatim, posle trećeg zvonca, zavesa se diže i Drama savremenog čovečanstva počinje u svojoj strahovitoj veličanstvenosti da se odigrava pred svima onima koji je do juče nisu predosećali i koji na tudja predosećanja behu gluvi i nemi, verujući da se radi o nekim sanjarima, a ne o istinitim saopštenjima neposredne naše budućnosti.

I, eto, drama je već tu! Mi danas možemo, delom kao posmatrači a delom kao učesnici, da o njoj govorimo. Ali ja, ovde pred vama, neću da o toj drami govorim nižući vam događaje, niti opisujući pojedinosti. Sve ono što dramu čini dramom, svi oni sitni i krupni događaji, materijalni i moralni, nisu predmet mog večerašnjeg dela. O tome govoriti neću! Sve materijalne štete, sve gubitke, sve suze, sve bolove, svu krv, sve žrtve, huku i buru koje so-

bom nose strahovita rušenja, nije moje da večeras izlažem.

I kad kažem: Drama savremenog čovečanstva, ja u ta redjanja ulaziti neću! Hoću samo da se potrudimo zajednički, vi kao slušaoci a ja kao onaj što izlaže — jer je to naše zajedničko delo, — hoću da se potrudimo zajednički da nadjemo: šta je upravo suština te drame.

I ako tako postavimo pitanje, onda ćemo sigurno dobiti ovaj odgovor: nisu suština te drame, ma kako strašni i bolni bili oni milioni života koji će se tokom te drame pogubiti, niti suze bol, žrtve, lom, huka, cika i tutnjava. Sve to nije suština drame!

Suština drame — to je gorka i čemerna sudbina čovečanstva što je tada, kad je verovalo da je upravo dodirnulo vrhunac svoga razuma, upalo u besmislicu i suludicu; što je u vremenu, kad je mislilo da je dostiglo najveći stepen slobode, došlo da robuje stvarima koje je samo stvorilo; što je onda, kad je gordo i oholo čovečanstvo već sebe u veliko uspelo da oboži, da sebe u svojim očima napravi nečim apsolut-

no, bedni ljudski rod što se vije kao krv na zemljinoj kugli, došao do najnižeg poniženja. Oholost razuma njegovog dovela ga na bespuće, a trka za senkom od slobode u pravo ropstvo sopstvenim tvorevinama.

Nisu — ponavljam — suština drame ljudske, ma kako strašni i bolni bili događaji koje tok same drame donosi pred nas, ni milioni života, ni suze, ni bolovi, ni štete, ni pustoši, čak ni gresi koji će se tokom te ljudske drame ispreplesti. Suština drame — to je izgubljeni put. Suština drame — to je trka za senkama naše nadutosti što nas je odvela na bespuće i dovela do ruba propasti.

I REDITELJ

Vi, poštovani slušaoci, dobro znate običaj da gledaoce i slušaoce valja prethodno upoznati sa glavnim ličnostima same drame. Još nisam čuo da je igde prikazivana drama, a da prethodno nije ljudima objašnjeno koje su glavne ličnosti koje u toj drami učestvuju. Pravo bi bilo da i ja tim redom podjem.

Ali ja ću da počnem prvo od one ličnosti koja ima ulogu Reditelja Drame. Onog koji je više nego Reditelj, onog koji je njezin tvorac i organizator, onog koji dodjeljuje uloge i određuje igru, onog koji jedino poznaje pravi smisao događaja što se odigravaju.

To nije jedan čovek, to je jedna kolektivna ličnost: to je jedan narod. I to ne običan narod. To je jedan od najvećih i najneobičnijih naroda na svetu.

To je narod koji nema svoje određene teritorije: rasut je po celom svetu i rasejan kao pleva medju drugim narodima.

To je narod koji je čak svoj rodjeni jezik zaboravio: on govori tuđjim jezicima. To je narod koji je čak socijalnu strukturu naroda izgubio: on više nije narod u socijalnom smislu reči, jer narod jedan, kao i drvo, ima koren, stablo, lišće krunu, cvet i plod. Ovaj narod nema tu socijalnu strukturu. On je kao grančice imele rasut po tuđjim stablima, i na taj način postiže posredno, bez truda koji drugi narodi imaju, da svoj život na zemlji obezbedi.

Taj čudni narod promenio je i svoju veru. Njegova današnja vera nije više vera njegovih praotaca, iako on ljubomorno čuva svoje svete knjige i nosi ih sobom. I ma da ga te svete knjige optužuju, on ih ljubomorno sobom nosi, i kao retko ko u svako slovence onde veruje. Pa ipak njegova današnja vera ne odgovara veri njegovih praotaca. Svoju današnju veru on je skovao u progonstvu. To je vera koja ga je oslobodila obzira prema sredini u kojoj živi, to

je vera koja mu je dala oružje da moral sačuva samo prema svojoj sabrači i suvernicima i da mu svako sredstvo u opštenju sa onima koji ne dripadaju njegovoj rasi bude dozvoljeno.

On je i dušu promenio. Ne može neko da se promeni toliko koliko se promenio taj veliki izrailjski narod, (jer je Izrailj ime njegovo), ne može neko da izgubi otadžbinu i da bude rasut po svetu, da zaboravi jezik, da veru promeni, socijalnu strukturu promeni i pored svega toga još da mu duša ostane onakva kakva je bila nekada. I njegova duša morala je da pretrpi velike izmene. Ta duša se nakupila zlobe i pakosti. Živeći u sredini koja nije njegova i u kojoj je uvek bio prognanik, on je, s jedne strane, morao da navuče masku laži na svoje lice. Nikada da bude onakav kakav je u stvari. S druge strane, da že naoruža mržnjom prema onima zbog kojih mora stalno masku na licu da nosi. A mržnja je strahoviti eksploziv! Raditi sa mržnjom, znači raditi s opasnim razornim sretstvom, strašnijim i opasnijim razornim sretstvom nego što je ma koji eksploziv koji su ljudi pro-našli. A Izrailj vekovima tako živi!

On je morao da promeni duboko svoje običaje i navike. Prošli put, na jednom predavanju, dodirnuo sam slučajno, a danas to moram ponoviti, jedan od najtežjih primera, gdje se vidi koliko je Izrailj svoju psihu morao promeniti. Svi narodi imaju kult mrtvih. To je jedna od osnova religiskog života svakog naroda. Narod, kome je kult mrtvih zabranjen, kome vera zabranjuje kult mrtvih — jesu Jevreji! Izrailju je zabranjeno da poštuje svoje mrtve na način na koji poštuje ostali svet. Izrailj ne može da kiti grobove. Izrailju je zabranjeno da izlazi često na groblja. Narod lutalicu ne sme ni groblje da veže za jedan kraj zemlje. Tek jednom u godini dana da očita molitve za mrtve, a i to ne mora na groblju, već na svakom drugom mestu.

Eto, taj narod je Reditelj Drame savremenog čovečanstva.

Zašto?

Zamislite narod koji ima takvu istoriju kao

što je ima Izrailj. Istoriju preko koje smo mi Evropljani vezani s nebom. Ali narod koji je uprkos toga božanskog i nebeskog porekla svoje istorije, preko koje je hrišćanski svet vezao s nebom, postao Reditelj ove drame, onoga dana kad je nebesko značenje svojoj istoriji porekao.

Svakoj stvari iz svoje istorije on je dao zemaljsko značenje. Iako je gordo isticao njeno nebesko poreklo i svoju božansku izabranost, on je odbio da veruje u nebeski duhovnu smisao svega što se u njoj obećava i odigrava.

Zar se nije praotac Jakov, onaj po kome oni imaju ime Izrailj, zar se nije praotac Jakov celu noć, na mestu koje je nazvano Fanuil, rvao s Bogom koji na se uze lik čovečji? I kad bi pred zoru, zar ne reče čovek koji se rvaše s Jakovom: „Pusti me, zora je!“ A Jakov mu ponosito odgovori: „Neću te pustiti, dok me ne blagosloviš!“ I Čovek — nazvavši ga Izrailjem — blagoslovi ga i reče: „Borio si se i rvao s Bogom i ljudima, i odolio si! Da si blagosloven!“

Koji je to narod, i ima li i jednog koji se u svojoj istoriji drznuo da pomisli da se rve s Bogom? Samo je Izrailj taj! Samo jedan narod u osnovi svoje istorije ima tu strašnu i veličanstvenu scenu da se njegov predak, onaj od koga je postao, ne sa narodima i ne s ljudima, već i s Bogom rvaao. I celu noć proveđe u borbi, i celu noć ostade nepobedjen. Jedino mu se iščaši stegno u zglavku i osta sakat, te ode ramajući svome bratu Isaku u susret. Ali s Bogom se borio celu noć, i Bogu je odoleo.

I ta starozavetna priča uklesana je u dušu izrailjskog naroda. Onako kao što je u našu pesma o Milošu i Marku. Ona vlada njegovim životom. Mogu ostali narodi jedni druge pobeđivati, ali Izrailja ni Bog ne obori, pa ga ni oni neće oboriti.

Zar u mestu Vetilju, kad bežaše Levanu, ujaku i tastu svome, Jakov ne usni, kako lestve stojahu na zemlji a vrhom ticahu u nebo, i andjele se po njima penjahu i slažahu; i zar na vrhu njihovom sam Gospod ne izgovori ove reči: „I sjemena će tvoga biti kao praha na zemlji,

te ćeš se raširiti na zapad i istok, na sever i jug, i svi narodi blagosloviće se u tebi i u sjemenu tvome. I evo ja sam s tobom, i čuvaću te kuda god podješ, i dovešću te na trag i neću te ostaviti dokle god ne učiniš što reko-

I zato Izrailj veruje da je njemu sudjeno da vlada narodima i da se tome zakonu, tome zavetu koji je napravljen izmedju Boga i oca njegova Jakova, ništa odupreti neće, da će na kraju krajeva: kroz patnje, kroz muke, ipak Izrailj vladati narodima. Tome jedino ima da se blagodari, što je evo njegova strašna, mučna i veličanstvena istorija pred nama, i mi vidimo kako je taj narod pod prilikama, pod kojima nijedan drugi narod ostati ne bi mogao — ostao! On je bio mleven, ali ne samleven! On je bio trven, ali ne satrven! Gonioci su njegovi propadali, ali — on ne!

Ali se zato duša njegova nakupila mržnjom, ali se zato stalno njegova duša menjala pod pritiskom svih tih rvanja s Bogom i ljudima, i sve više je kod njega uzimalo]maha i mesta vero-

vanje: Doći će zora kad će, kao čovek koji se rvaše s Jakovom, narodi reći: „Pusti me, Izrailju, zora je!“ A Izrailj će tada odgovoriti: „Neću te pustiti, dok mi ne priznaš pobedu! Neću, te pustiti, dok mi ne predaš znake pobede!“

Mnogi ljudi koji su posmatrali taj fenomen, pokušavali su da durašnost i izdržljivost Jevreja, uprkos okolnosti kojima se ni jedan narod odupreti ne bi mogao, objasne razlozima psihobiološkim, ekonomskim i političkim. Ali veliki um — Dostojevski, rekao je: „Ne, nisu se Jevreji oduprli kroz svoju istoriju tako da je nestalo i Rimljana i Vavilonaca, i Persijanaca i Misiraca koji su ih gonili, a oni gonjeni ostali — nisu oni iz tih političko ekonomskih razloga ostali. Ne! No u srcu njihovom i duši njihovoj, kao veliki izvor neiscrpne snage, ostala je vera da su oni izabrani narod.“ Da su sve te nevolje kao oblaci iza kojih sunce sija, da su sve to prolazne stvari, da su sve to procesi u mučnom i dugom rvanju koje je Izrailju sudjeno da ima s Bogom i s narodima, ali da na

kraju krajeva Izrailj, kad dodje zora, mora pobediti.

Izrailj je, zbog toga, otpočeo u ljudskoj istoriji da dela u pravcu te misli da on mora pobediti. Izrailj je pripremao ostvarenje svoje vere u svoju pobedu.

Kako je delao? Svim mogućim sredstvima, ali uvek prema postavljenom cilju. Ako je trebalo da trpi poniženje, on ga je trpeo; ako je trebalo da trpi nasilje, on ga je trpeo; ako je trebalo da se odrekne čak i vere svoje — i toga se odricao, isto tako lako kao i jezika. Ali sve je to bilo samo za druge. Za sebe, ostao Izrailj.

Zar nam druga starozavetna priča ne objašnjava tajnu čudesnog uspeha Izrailjskog, kao što nam prva objašnjava tajnu čudesne mu dužnosti?

Zar ne beše praotac Jakov mladji brat Isakov, sin starog i slepog Isaka? Zar, iako mladji, ne uspe da ostane stariji od Isava? Zar, iako blagoslov starešinstva i nasjedja bi namenjen starijem Isavu, ne uspe mladji Jakov, da blagoslov dobije?

Priča veli:

Kad Jakov ču da slepi Isak posla starijeg Isava da nešto ulovi, da donese majci da spremi ono što voli duša staroga mu oca, da bi jeo i blagoslovio ga pred svoju smrt, potrča u stado, te zaklavši dva jareta donese majci da spremi, a on, došavši pred oca svoga, reče: „Ustani, oče. Doneh ti što je tražila duša tvoja; jedi i blagoslovi me!“ I prevari oca začudjenog kako se tako brzo vrati; kako je Gospod sam učinio da lov izidje preda nj. A zatim, kad otac posumnja i zatraži da opipa vrat i ruke njegove, jer u Jakova behu glatki dok u brata mu behu rutavi, prinese mirno vrat i ruke obložene jarećim kožicama. I opipav ih, slepi bi prevarom zaveden, uprkos sumnji da je glas Jokovljevi, pa blagoslovom starešinstva blagoslovi Jakova: „Plemena ti se klanjala, a narodi te slušali. Blagosloven koji tebe blagoslovi, a proklet bio onaj koji tebe usproklinje!“

I blagoslov slepog Isaka osta na Jakovu i posle otkrivene prevare, jer što dade ne htjede ni ne mogade kvariti, te Jakov samo pobeže od gnjeva brata svoga, u Lavanu, ujaku svojem.

Pred čim će Izrailj docnije zadrhtati, kad knjige koje on tako ljubomorno čuva — a o početka otključava svojim čisto telesnim i zemaljskim ključem — vele da je praotac Jakov i sam blagoslov prevarom dobio, te tako od manjeg veći, od mladjeg stariji, od siromašnijeg bogatiji, od lonog] koji je trebalo da u senci ostane, onaj što za vek i u svetlosnom ima da stoji, postade.

I zaista, vidimo: budući u sredini koja mu nikad nije mogla biti prijateljska, Izrailj je stalno pod maskom. Vrlo se retko da sagledati njegovo lice. Po pravilu mora biti obloženo maskom onako kao što behu obloženi jarećim kožicama goli vrat i gole ruke praoca mu Jakova pred slepim mu ocem Isakom.

On tu masku nosi kad dodje u jedan narod i pretstavi mu se, posle izvesnog vremena dok nauči jezik njegov, kao njegov sin. On tu masku nosi kad, ugnjezddivši se u tome narodu, o nima što vladaju prilazi s najvećom poniznošću, jer samo maska može sakriti oholost najoholijeg Izrailja! On tu masku nosi kad svojim sugradjanima druge vere govori o jedniakosti, jer

nikad Jevrejin ne veruje da je jednak s ostalim narodima. On tu masku nosi kad se pojavi na tribini pred radničkim masama jednog naroda i govori o mržnji što klase tog naroda jedna prema drugoj treba da gaje, jer on vrlo dobro zna da je to što on govori namenjeno samo klasama drugih naroda i da nema naroda u kome je tešnja solidarnost, nego što je kod Izrailja (Burno odobravanje i aplauz). On tu masku nosi kad govori drugim narodima o bezboštvu, jer kako bi mogao pravi Jevrejin biti ateista; on, čija je sva srž duše vezana kroz narodnu istoriju s Nebom. Ali on to govori pod maskom, jer je to namenjeno drugim narodima. On nosi masku kad drugim narodima govori protiv braka i porodice, jer nema naroda koji je tako porodičan kao što je jevrejski narod. Ali ovo je namenjeno drugim narodima, da se njihove porodice razbiju. I kad govori s potsmehom i ironijom o tradiciji drugih naroda, on nosi masku, jer nema tradicionalnijeg naroda na svetu, nego što je jevrejski narod. (Uzvici: Tako je!) Masku nosi i kad govori za internacionalizam, jer on oseća odvratnosti prema drugim

narodima. Masku nosi i kad je za demokratiju, i kad je za socijalizam i kad je za komunizam.

Sve, dakle, što radi medju drugim narodima, sve je vezano za onu masku koju je praotac njegov imao na licu kad je dobio blagoslov prvenstva.

Da li je ta njegova borba bila uspešna? Da li je dala rezultate? Mislim da je jedva potrebno da na to potvrdno odgovorim. Rezultati te i takve borbe vide se na svakom koraku. Rezultati te i takve borbe Izrailja vide se u hrišćanskoj Evropi.

I blagodatneći tome on je uspeo na kraju 18 veka hrišćanske ere da sve zaštitne sisteme evropskih naroda poruši.

On je uspeo da poruši religiozne i moralne zaštitne sisteme svakoga naroda. I mesto toga da unese strašnu sumnju, ogroman nemir u duše evropskih naroda, ako ne i samo bezboštvo. Ali svoj religiozni sistem, verovanje i savet Jakovljevi s Bogom, Izrailj nije napustio.

On je uspeo da u politici poruši zaštitne sisteme evropskih naroda, koje su evropski na-

rodi tokom svoje duge istorije izlučili iz sebe, onako kao što puž izluči iz sebe ljušturu da ga štiti. Mesto toga dao je, bilo posredno ili neposredno, doktrinu o političkoj demokratiji, koja u stvari nije ništa drugo nego mogućnost da Jevreji u politici dodju do izražaja, da izidju iz dotadanjeg podređenog stava. Sve dotle dok nije doktrina demokratije uspela da zavlada svetom, Jevreji su bili u svakom narodu corpus stranijerum: jedno odeljeno telo, jedna skupina ljudi nad kojom su javni organi morali da vode veliku kontrolu. Zbog toga su sedeli u zasebnim krajevima; zbog toga im je bilo naredjeno kojim poslovima smeju da se bave; zbog toga im je bilo odredjeno kad smeju i u koje doba dana i noći smeju da se kreću. Jednom rečju, zato što su dotadašnji sistemi evropskih naroda osetili da se radi o jednom narodu koga je opasno pustiti da se potpuno izmeša sa sredinom, jer ga sredina nikad neće asimilirati a on će u njoj delovati kao opasna razarajuća kiselina — tadašnji sistemi su ih držali postrance.

Jevreji su otuda najveći pobornici demokratije;

ona je za njih prozor kroz koji su ušli u srce i nedra tih naroda, namestili se kao kod svoje kuće i odpočeli na veliko da rade. Dotle skromno razaranje i rastvaranje, prešlo je od tog vremena u rad razaranja i rastvaranja naveliko.

Ali taj rad Jevreja bio je samo prolog prologa ove drame, odigran pre sto pedeset godina, sa tako zvanom francuskom revolucijom. Prava drama počinje u naše dane.

Jer, Izrailj je za ovih 150 godina u vladavini nad svetom mnogo napredovao. Ali sve je to bilo samo podnožje koje mu je bilo potrebno za poslednji efikasni skok.

Ako pogledamo svetsku ekonomiju, videćemo da Izrailj, koga ima 15—16, a neki kažu 18 miliona duša, ima takav neposredni udeo u svetskoj ekonomiji da bi taj njegov udeo i kad bi pripadao nekom deset puta većem narodu, bio preterano nepravičan. A šta da kažemo sada kad pripada narodu koji čini samo 0,75% celokupnog čovečanstva? (Odobranje).

Svojim ekonomskim teorijama Izrailj je uspeo

da ubaci u sve evropske hrišćanske, pa preko njih i ostale velike svetske narode, teoriju o novcu. Po njoj novac postaje ne samo sredstvo za razmenu, sredstvo ekonomskog saobraćaja — nego postaje takva vrednost koja u ekonomiji svakog naroda nadmaša sve druge vrednosti.

Drugom jednom prilikom izneo sam ovakav primer: Zamislite da deset ljudi sede u jednoj sobi. Svaki od njih ima raznih dobara za vrednost od po sto hiljada dinara. Jedan ima svinja, drugi ovaca, treći njiva, četvrti kuća, peti robe, itd; — svaki ima vrednost od po sto hiljada dinara, ali niko nema novaca, pa njihovo imanje zbog toga pati. Svinje i ovce nemaju hrane, njive se ne obdelavaju, kuće ne popravljaju, roba ne upotpunjuje. Njih deset, tako, imaju skupa milion dinara. Ali ako udje u tu sobu čovek koji nema ni ovaca, ni svinja, ni kuća, ni robe, ni knjiga, ničega, ali ima sto hiljada gotovog novca, ona deseterica moraće da ustanu i da se poklone. I ako njih deseterica zajedno imaju milion, a on jedan samo sto

hiljada, blagodareći današnjm ekonomskom sistemu o novcu, koji je čisto jevrejska tvorevina, on jedan vredi više nego njih deset. (Buran aplauz).

To nije ništa novo za vas, gospodje i gospodo, to vi svi znate iz života. Tako je to u životu i tako je to samo blagodareći ovoj teoriji o novcu koju su Jevreji uspeli da ubace u sve hrišćanske države; po njoj je novac nešto više nego obično sretstvo: vrednost naročite vrste, koja se ne može meriti ni sa kakvim drugim bogatvom, ni stokom, ni robom, ni kućama, ni nживama — ničim na svetu. Blagodareći tome, novac je postao veća vrednost i od čoveka. (Burno odobravanje). Čovek manja — novac veća vrednost; čovek služeća, novac gospodareća vrednost!

Iz rimskog prava ostala je izreka kao odgovor na pitanje o pojavi nekog nedela čiji se učinilac ne zna: *His facit qui prodeste* (Onaj je učinio kome i koristi).

Pa kome koristi ovakvo shvatanje? Da li hrišćanima i ostalim narodima koji imaju njive, ku-

ču, robu, stoku, koji se bave drugim poslovima? Ne! Koristi onima koji imaju novac i zlato, koji imovinu svoju ne pretvaraju u nepokretna imanja, nego njom saobraćaju, koji raspolažu novčanim izvorima.

A kad znamo da jevrejski narod zbog svoga progonstva, zbog svog karaktera litalice, ima od svojih mudraca preporuku da tekovinu svoju ne pretvori u nepokretna imanja, nego pokretna, pošto se ne zna dokle će u jednom kraju biti, to je sigurno da je ovome narodu koji je pokretnu imovinu a naročito novac cenio više nego nepokretnu imovinu i ostale vrste dobara — sigurno je da je ovaj sistem koristio Jevrejima, pa prema tome sigurno je da oni za taj sistem odgovornost i nose.

Oni su, dakle, blagodareći tome uspeli da u privredi svakoga naroda pa i u celoj svetskoj privredi, imaju presudan uticaj. Oni su preko toga uspeli: da se sve bankarstvo svetsko, da se sva velika svetska trgovina nalazi u njihovim rukama, da se svi ključevi industrija nalazi u njihovim rukama. Nešto neposredno, po tome što su joj gospodari, nešto posredno, što su joj

financijeri ili što drže u rukama druge poluge kojima utiču na tu vrstu ljudske privrede.

Šta oni ne drže? Poljoprivredu. To jest, ne rade polja, ne rade zemlju. To rade drugi narodi. Ali je zato trgovina sa poljoprivrednim proizvodima u njihovim rukama! Znanate isto tako. To jest: oni ne kuju, niti tešu. Ali sve što se kuje i teše, i sve čime se kuje i teše, nalazi se u njihovim rukama.

Jednom reči, sve ono što prestavlja ekonomiju sveta nalazi se više ili manje pod njihovim uticajem, koje na taj način što ga stvarno imaju kao posednici, koje na taj način što svojim vezama to kontrolišu.

To su velike tekovine koje su uspeli za ovih sto pedeset godina da ostvare, otkako su uspeli da poruše poredak koji ih je držao, kao corpus stranierum, pod izuzetnim zakonima, pod izuzetnim režimom.

Ali Jevreji nisu time zadovoljni. Oni su, blagodareći svome uticaju u ekonomiji, uspeli da zavladaju na čisto ekonomskom domenu svakog naroda. Oni su videli da nije dovoljno ekonom-

ski vladati jednim narodom; oni su videli da ima stvari koje nisu hleb, nisu materija, a koje utiču na život jednoga naroda; oni su se zato dočepali i velikih manifestacija duhovnog života svakog naroda. Oni drže sva velika privatna pozorišta u svetu i opere u svojim rukama!

Oni drže najmanje 3/4 svetske filmske industrije u svojim rukama! Oni drže velika izdavačka preduzeća u svojim rukama! Oni drže velike časopise u svojim rukama! Šta će hrišćanski i ostali ne-semitski narodi čitati u novinama i časopisima, određuju Jevreji; šta će u posorištu gledati — određuju Jevreji; šta će u operi slušati — određuju Jevreji; šta će u filmovima gledati — određuju Jevreji! (Burno odobravanje, aplauz i uzvici: Tako je! Živeo) I čisto hrišćanski pisci, pozorišta, novine, časopisi, plaše se, zaziru od uticaja izrailjskog. Osećaju njegovu ogromnu moć. Boje se sukoba sa njim. I bez borbe mu se predaju. Otuda taj fantastično veliki jevrejski uticaj na duhovni život nejevrejskih naroda.

Kažu ljudi, da čak i šta će se u baletu davati, da čak i to Jevreji određuju!

Ali ipak i to nije dovoljno. To još nije ona zora kad će onaj koji se rve reći: „Pusti me! Zora je!“ Još izgleda da je zora daleko, jer s vremena na vreme bukne reakcija, dođe neki pogrom. S vremena na vreme neka vlada pokaže da ne spava. S vremena na vreme nastane nekakav pokret među ljudima protiv njihove vladavine. S vremena na vreme narod počinje svojim razumom da shvata, da se buni i da kao slepi Isak trgne se i kaže: „Glas je Jakovljevali ruke su Isavove“, i da zapita: „Da li si ti sin moj Isav?“

Prema tome, nije još to — misle Jevreji — nije još to što treba da dođe. Još je to sve nesigurno; još to nije onako kako bi trebalo da bude.

I Jevreji znaju i vele: mora doći čas kad će Izrailj vladati svima narodima. Ali ne ovako s maskom na licu, već vladati bez maske. Mora doći čas kada će Izrailj moći slobodno da skinu masku i da kao suveren stane pre narode. Ne kao danas da izigrava drugostepene i desetostepene, da pusti kojekakve arijevske glupake

da izigravaju prve, a on pozadi samo da vuče konce. Ne to! Nego da Izrailj stane na pravo mesto svoje, na podium gde mu je mesto, da vide narodi Izrailja u svoj slavi i veličini njegovoj.

Dobro je to što je Izrailj već postigao, ali nije to dovoljno. Još nije zora.

Da to dodje, potreban je ceo ovaj put, ali nije dovoljan.

Još nešto mora biti! Mora doći velika revolucija. Ogroman kaos u svetu. Mora doći strašan lom. Biće tu i Jevreja koji će stradati. Ali, Bože moj, koliko je svaki hrišćanski narod žrtvovao za slavu i veličinu svoju, koliko je žrtava svojih pravih čistokrvnih sinova dao, pa mora u tome zemljotresu i Izrailj dati žrtava. Ali te su žrtve potrebne. To je kao ono stegno na nozi Jakovljevoj što se iščaši prilikom rvanja, te Jakov poče ramljati. Te žrtve moraju doći, ali posle dolazi zora, dolazi čas pobede Izrailja!

„Jer samo tako — računa Izrailj — sve sam pripremio. Rasuo sam narode. Stoje hrišćanski narodi u Evropi hrišćanskoj, ali pometeni, svi su razudjeni, atomizirani. Presekao sam sve veze

medju njima. Ne samo da sam uspeo da bacim narod protiv naroda, već sam i u svaki narodu ubacio strašnu zbrku pojmova, ogromnu sumnju, bacio brata na brata rodjenog. (Buruo odobravanje). Hrišćani su svoju veru izgubili: Bogu okrenuli ledja; Hristu okrenuli ledja. Učinio sam da sumnjaju u sve i sva. Presekao sam vezu svakog naroda sa sopstvenom istorijom: grakću narodi kao ždralovi u jesenjoj magli, kao rasejana stada ovaca, i lutaju tamo amo.“

„Mnogo sam dakle uspeo. Ali to sve nije dovoljno. Još stoje njihove narodne države. Kakve su da su, tek stoje. Sutra, odjednom, kao kad se kroz gomilu rasturenih trinja od gvoždja prevuče magnet pa se trinje, dotle rasuto bez ikakva reda i smisla, odjednom okrene i sredi u jednom pravcu, — tako mogu i narodi razbijeni, razdruzgani i atomizirani — ako im narodne države ostavimo — da se prenu, stanu na svoje noge i otmu se s raspuća. Sutra — sve dok postoje njihove narodne države — mogu hrišćanski narodi i ostali da odbace razne internacionalne pojmove, koje sam im namesto njihovih iskonskih pojmova ubacio, da ih odbace kao

staro nepotrebno ruho — da se vrate svom narodnom duhu, da tako od lažnih nacionalnih naprave svoju narodnu državu, te da ova odgovara njihovoj narodnoj potrebi. I onda, šta će biti s tobom, Izrailju?"

Tako Izrailj misli.

Nema mira Izrailju sve dotle dok se poslednji čin ljudske drame ne odigra, dok se u ova-ko rasutom društvu evropskih hrišćanskih država ne pojavi još jedan ogroman rat, ne pojavi veliki svetski sukob, u kome će krvave žrtve, muke i bolovi na kraju krajeva da zbrišu poslednje veze, da jednoga dana svi narodi odbace i poslednje obzire prema svom sopstvenom domu, omrznu na svoje ustrojstvo, da svojim rukama — što rekao jedan stari francuski pesnik — svoju sopstvenu utrobu razderu. Kad taj dan bude došao, kad se napravi lom i kaos u celom svetu, kad se napravi ta velika svetska revolucija koja treba da dodje posle takvog ogromnog svetskog rata, onda će pući ona zora koju Izrailj čeka, onda će umorni, okrvavljeni i izmrcvareni narodi reći: Pusti me! Zora je! (Burno pleskanje).

I čini mi se, da Izrailj uspeva! Eto, ne samo da je treće zvonice odzvonilo, već je zavesa dignuta i mi na pozornici gledamo kako su hrišćanski narodi u hrišćanskoj Evropi skočili kao krvni neprijatelji jedni na druge. Upali u rat, i što je najgore, uvereni da do rata neće doći!

Do poslednjeg časa Francuska i Engleska su govorile: Hitler blefira! Do poslednjeg časa je Hitler govorio: Engleska i Francuska blefiraju! Nažalost, nije blefirala ni jedna ni druga strana. Upali su u rat!

Jedini koji je znao da to nije blef, jedini koji je znao da se ide ratu, da rat treba da dođe, bio je Reditelj!

Da vidimo da li je to baš njegovo delo. Jer ja ovo govorim i kao da čujem da neko medju vama misli, a iz njegovih misli kao da glasno pitanje dolazi: To je samo jedna vaša pretpostavka! Gde su vam dokazi za to? I zatim: pretpostavka je lišena svake verovatnoće. Vi Izrailja pravite bićem koje stalno ima istu misao, koje uvek logično ide za tom mišlju, koje stalno odbacuje sva sretstva što tome cilju ne vode i bira druga koja tome cilju vode. I ako bi to bilo, onda bi

trebalo da Izrailj ima organizaciju, a ja tu organizaciju ne vidim. A zatim — trebalo bi da ima voćstvo, a voćstva nema!

Da, taj razlog koji sam sada glasno mesto vas pomenuo, taj razlog je jedan od glavnih uzroka što su hrišćani uvek bili prevareni od Izrailja! Oni su tražili da vide otvorenu igru: gde je — pitaju — otvorena organizacija? Gde je javno voćstvo jevrejsko? — Vaša primedba nije teška za mene, ali vi mnogo tražite od Jevreja. Vi zaboravljate da oni ne mogu kao drugi narodi da pokažu otvorene karte, jer ne žive kao drugi narodi. Jevreji moraju da igraju sa skrivenim kartama, jer im je sudjeno da budu s maskom na licu, kao praocu Jakovu s jarećim kožicama na vratu i rukama.

Vi velite: to je samo pretpostavka! Priznajem! Pretpostavka!. Ali ako za tu pretpostavku koja — razume se — nije samo moja, ako za tu pretpostavku stoji čitav niz činjenica koje se potvrđuju, onda to nije više samo pretpostavka.

Ako se izvrši neko ubistvo, a krivac se ne zna, onda islednici prave pretpostavke: prave jednu

„falsifikat“ pretškazuje budućnost na čudnovati način, da je ta knjiga upravo otkrila njihove planove. A što oni toj knjizi poriču važnost i autentičnost, to je zato što ta knjiga otkriva njihove karte koje su oni hteli da za ostali svet ostanu skrivene.

Prema tome, kada sve to zajedno posmatramo, onda ne možemo kazati da je to sve pretpostavka. A što vi ne vidite organizaciju i voćstvo jevrejsko, oprostite, ali ste jako naivni ako tražite da vam i to Jevreji pokažu. Oni nas ne smatraju toliko glupim da nam pokažu voćstvo i organizaciju, i da se tek onda Hrišćani probude i vide otkuda im preči opasnost.

Zar vi hoćete da kažete da svaki Jevrejin zna ovu dramu?

Ne! Plan ove drame niti može niti mora biti potpuno poznat svakom Jevrejinu —, kao što svaki Englez ne zna politiku Velike Britanije, ali se trudi da je sazna i da joj koristi koliko i kako može.

Neko će na ovo primetiti: pa vi ste napravili Jevreje svemoćnim. A jesu li oni stvorili Hitlera

i Staljina, Cemberlena, Lojd Džordža, Kleman-
soa i Vilsona? Ali zar sam ja igde to rekao?
Ne, oni ih nisu stvorili. Ali oni u drami, čije
izvodjenje režiraju, daju svakome pogodnu ulogu,
i to tako umešno da je i jedan Hitler, za koga
smo verovali da je sasvim dobro prodro u pla-
nove jevrejske, odigrava vrlo dobro, ako i ne-
svesno, onako kako Izrailju treba.

II PREDIGRA

Ali da bi videli mehanizam te drame, moramo da se vratimo malo unazad.

Neću da ulazim u pitanje o krivici za Svetski rat 1914 godine. Imam tu svoje mišljenje, ali to nije potrebno za naše večerašnje predavanje. Oni koji su pobedili, tražili su prethodno da se utvrdi da je za svetski rat kriva Nemačka. Recimo da je tako: kriva je Nemačka! Sad zamislite jedan forum koji treba da diktira mir Nemačkoj, zemlji naročito kvalitet, opasnoj po evropski poredak; zemlji koja je u stanju da uradi tako veliki zločin, da izazove svetski rat. Zamislite taj forum koji treba da pravi mir, da ga diktira tako opasnoj a pobedjenoj državi.

Vidim tri moguća stava koji bi diktatori morali da imaju ako slušaju pamet i imaju interes svojih naroda u vidu,

Jedan je: oglasili smo je za krivu, ali nećemo da je ozlojedimo, nećemo da je uvredimo, nećemo da je napravimo očajnom, jer je Nemačka strašna! Ako je napravimo očajnom, biće čudna! Dakle, prva mogućnost je: pobedili smo je, ali hoćemo da se prema njoj ponašamo viteški, da izazovemo kod nje, ako je moguće, ono što se zove: captatio benevolencie, da joj se umilimo, da drugi put ne bude takva kakva je bila 1914 god., da je sećanje na vitešku čovečnost zaustavi i zastidi.

To bi bio jedan način. Ako je Nemačka tako opasna kao što je pretstavljaju, onda je to slab način da se održi mir. Ali dozvoljavam i tu mogućnost. I takva politika imala bi smisla.

Drugi način, to je da se kaže: Nemačka je opasna, moramo je napraviti slabom, tako slabom da više nikada ne pomisli da podje u rat.

I treći način, koji ide paralelno s ovim prvim ili drugim, to je: ma da i pobednici, moramo svakako biti jaki i prejaki, jer je Nemačka opasna država, a njen narod opasan narod!

Od te tri mogućnosti Versaljski diktatori nisu uzeli ni prvu, ni drugu, ni treću!

Oni nisu Nemačku uvredili, oni su je ozlojeđili, oni su je ponizili. Svim mogućim načinima kojim se kod čoveka može bes ili očajanje da porodi, išli su Versaljski diktatori za tim da kod Nemačke bes i očajanje izazovu.

Bilo je u Versaljskim odredbama o primirju i miru ponižavajućih, a ako hoćete i nepotrebnih i smešnih odredaba, ali ni jednu odredbu nisu hteli diktatori Nemačkoj da oprostite. Sve su to uneli da čaša gorčine, besa i očajanja — za jedan tako ponosit narod kao što je nemački — bude prepuna!

Razumem: nisu hteli po prvom obrascu da je štete. Znači, kazali su: sad sam te pobedio i sad ću da ti dam da sve kapi gorčine popiješ! Razumem to — možda to ne bih radio — ali razumem i to!

Ali da vidite šta su dalje radili. Tako razjarenu Nemačku oni nisu vezali lancima, već paucinom. A sebe, pobednike, koji su tako razjarili Nemačku, sebe raslabili!

I sad, gospodje i gospodo, pitate me da li su to bili glupaci koji su pravili Versaljski mir? Ni-

su gluoaci! Bili su to zreli ljudi. Ljudi koji imaju životno iskustvo, koji imaju visoku inteligenciju. I vidite kako su radili! Smejete im se? Kad bi stvar bila za smejanje i ja bih se morao smejati.

Tako je zaključen Versaljski mir! Prvo su ozlojedili onoga, koga su proglasili za zvera. Sva moguća poniženja koja mogu da utiču na psihu naroda tako ponosnog, disciplinovanog i požrtvovanog; sva poniženja koja će ga nagnati da se spremi za nove borbe — sve moguće su spremili i metnuli unutra da nikada nemački narod ne zaboravi Versaljski diktat.

S druge strane, kad je došlo do okivanja, okovali su ga paučinom. A kad je trebalo da pobednici budu jaki, raslabiše se. I to ne slučajno. Dat je takav ton: raslabljujmo se! Dole snaga! Živela slabost!

Mislite da se šalim, da je ovo samo karikatura? Nije, gospodo, ovo karikatura! To je šema iz koje je izašla naša drama. To je predigra ove drame.

I to ne slučajno. To je režiser — Izrailj spremio. Spremio je sav bes nemačkog naroda, vezao ga paučinom, odnosno sprečavao da se veže bolje,

i raslabio pobednika da bi došlo do novog evropskog rata.

Jer ako ne dodje evropski rat, nema revolucije! Ako nema revolucije, onda nema ni one zore što je Izrailj čeka! Zato, po mišljenju njegovom, treba Nemce — veliki, silan i ponosit narod — razjariti, ne poštediti ništa što bes i jarost Nemačke moče izazvati! Jer Nemačka mora biti ona dinamična, ubojna snaga koja će početni udar celom sadašnjem sistemu dati.

S druge strane, sve garancije Versaljskog ugovora moraju biti — paučina. Samo priče. Luk i voda! Tako, da čim Nemcima budu otvorene oči, sutra dan posle potpisa, pogledaju i vide: „Pa, ovo nisu nikakvi okovi! Ovo je senka okova! Ovako će konac po konac otići cela paučina i jednoga dana ja, moćni i gordi nemački narod, ispraviću se — a tada teško onome koji se usudio da ovakva poniženja učini!”

S treće strane, Englezi, Francuzi i ostali: razjedinjeni i raslabljeni! Nije to moja priča o njihovoj raslabljenosti. To je bila kod njih zvanična parola! Hvala Bogu, nema rata! Zašto? Zato što imamo potvrdjen ugovor. Nemci su ga potpisali,

a mi udarili pečat! I nema više rata! Ako se Nemci usude, imamo sud! Kud idu ugovori? Na sud! Kad jedna strana pokuša da okrenji ugovor, sud dodje i natera krivu stranku na izvinjenje.

I ja bih se smejao, kad ne bih govorio o Drami savremenog čovečanstva!

Nema potrebe da vam izlažem sve ponižavajuće detalje Versaljskog mira po Nemačku. Svako od vas koji hoće da to sazna, ako već ne zna ili se ne seća, naćiće ih ma u kojoj publikaciji tog vremena ili u onima koje govore o tom vremenu. Dovoljno će biti da vam kažem da je Nemačka morala da preda saveznicima sve svoje mnogobrojno oružje (samo 30.000 topova), svu svoju flotu, sve svoje industrijske tajne. Nemačkoj je bilo zabranjeno da ima vojsku, flotu i avijaciju. Nemačkoj je nametnuta obaveza da plati štetu čiji iznos nije utvrdjen. A sve je to Nemačka imala potpisati bez reči, bez diskusije, bez cenjanja, bez razgovora: doći, potpisati i pokloniti se. I to u onoj istoj dvorani ogledala u Versalju u kojoj je 1871, posle pobedonosnog rata Prusko-Francuskog, proglašeno Nemačko carstvo.

A kad se tako ponižena i uvredjena i ozloje-

djena Nemačka učini slabom, onda Jevreji i prijatelji i agenti njihovi, sve učiniše da se stvore preduslovi za nemačko jedinstvo, oteraše preko dvadeset nemačkih dinastija koje su dotle vladale nemačkim saveznim državama i tako omogućiše stvaranje jedinstvenog, prepotentnog Nemačkog Trećeg Rajha. A mesto realnih jemstava da Nemačka ostane mirna, stвориše Jevreji i njihovi agenti Društvo naroda, kao sud, „koji nije imao ni toliko snage da natera Nemačku da na poziv dodje, ili da je nagna da iz Društva ne izidje i ne zalupi za sobom vrata s freskom.“ I sve obaveze koje je Nemačka ugovorom morala uzeti na sebe, behu kao konci paučine jedna po jedna tako pokidane, jer ruka Jevreja i njihovih agenata, svakad kad bi došlo do toga da se prema Nemačkoj preduzmu istinske garantije, bila je uvek tu da spreči, ne iz ljubavi prema Nemcima, već radi izvršenja svoga paklenog plana.

Ali najbolje se pakleni plan Jevreja vidi u poslednjem stavu: u raslabljivanju pobjednika i diktatora Versaljskog mira.

Oni su uvukli Ameriku u rat. Oni doveli Vilsona, svog eksponenta, da pobjedu saveznika po-

mogne, da omogući razjarivanje pobedjene Nemačke, ali i da spreči svako njeno uništenje, da donese Društvo naroda, fasadu brbljivu u čijem će zaklonu drama da se priprema, kao što u inkubatoru začetak pileta raste. A posle su Ameriku povukli iz igre.

Oni su razjedinili Veliku Britaniju i Francusku, a ove odvojili od Italije. Svoj ogromni neposredni i naročito posredni uticaj, upotrebili su sutradan u Velikoj Britaniji i u Francuskoj da ove dve sile udalje jednu od druge. A zatim svom snagom delovali da obe ove zemlje zauzmu ponižavajući stav prema Italiji i to u najkritičnije vreme 1935—36 g.

Oni se baciše na raslabljivanje Velike Britanije i naročito Francuske. Ovo poslednje je upravo opipljivo njihovo delo i zaslužuje da detaljnije bude izloženo.

Ko je bio glavni agent defetizma u Francuskoj, ako ne Jevreji? Zar nisu oni i njihovi agenti bili nosioci napadaja na svaki pokušaj nacionalne reakcije i nacionalnog podizanja Francuske? Zar nije pod njihovim neposrednim rukovoćtvom, preko Leona Bluma, uz pomoć jevrejsko-komunističke

tvorine Narodnog fronta, Francuska ekonomski, politički i vojnički skrhanja? Zar nije Žan Izije Zuj, Jevrej, kao ministar nacionalnog vaspitanja ubijao francusku nacionalnu misao u nastavi?

Zar nije pod njegovim ministrovanjem kongres učiteljskog sindikata, dve i po godine posle dolaska Hitlerovog na vlast, u Nansiju, avgusta 1935, doneo onu famoznu rezoluciju: da je glavna dužnost francuskog učiteljstva da radi na moralnom razoružavanju Francuske — da francuski učitelj ne sme čekati da drugi narodi otpočnu sa svojim razoružavanjem, da se odmah mora otpočeti (baš sad kad ponovo poče ludilo naoružanja) sa razoružavanjem Francuske? Zar se na tom kongresu ne zaori omirski smeh francuskih učitelja kao odgovor na pitanje jednog svog kolege: „Pa čime ćemo dočekati Hitlera ako nas sutra napadne?“ Nasmejaše se učitelji i odgovoriše: „Letcima ćemo mu vojsku zasuti!“ Zar nije septembarska čehoslovačka kriza 1938. došla posle dve godine vlade Leona Bluma — (u kojoj je od 90 članova ministarske ekipe: ministri, državni potsekretari, šefovi kabineta i načelnici opštih odeljenja — bilo četrdeset Jevreja i četrdeset masona, dakle

poznatih prijatelja Jevreja, a samo je deset Francuza nejevreja i nemasona) — dovela Francusku u taj položaj da na 5.000 nemačkih prvoklasnih borbenih aviona ima samo 50 svojih, da na 800 aviona mesečne nemačke produkcije njene tvornice rade jedva deseti deo tog broja aviona za njenu vojsku? Zar nije Francuska pod tom vladom došla pred prag građanskog rata? Zar nije ta vlada uspela da Francuze baci jedne na druge, dok su Jevreji uistini postali gospodari sudbine te velike nacije.

I dok je narodni front Francuske s vremenom na vreme priredjivao bučne povorke svojih pristalica što su uzdignutih pesnica pod crvenom zastavom, pod vođstvom Jevreja, vikali: „Dole Hitler!“, Hitler je kidao poslednje veze koje su vezivale Nemačku, baš blagodarći toj vladi Francuske: uspostavljao vojsku, opš' u vojnu obavezu, zauzimao demilitarizovane krajeve Rajne i pripremao Nemačku za snažan skok na Austriju, Čehoslovačku i Poljsku.

Zar nisu Jevreji bacili Musolinija u naručje Hitlera? Zar nije to učinila ona skupština Francuske u kojoj je glavnu reč vodio Jevrejin Leon

Blum, oborivši Lavalu koji je s Musolinijem bio napravio sporazum.

Zar nije taj isti Blum, sa svojom jevrejsko-masonske ekipom, baš u vreme kad je bilo očigledno da se Nemačka snaži i priprema za definitivne skokove, spremao Francuskoj front na Pirinejima i front na Alpima, pored fronta na Rajni?

Ali nije samo ovde jevrejsko delo razaranja opipljivo. Slučaj Rusije je daleko rečitiji za našu tezu.

1917 g. februara pao je caristički režim. Privremena vlada medju prvima primila je telegram američkog bankara Jakoba Šifa, jednog od vodja menjunarodnog jevrejstva. (Taj Šif je ono lice koje je 1905 g. grofu Viteu u Portsmutu rekao: „Ako car neće da da slobodu koju Jevreji traže, onda će ta prava biti dobivena.“). Na tu depešu odgovorio je odmah i snishodljivo P. Miljukov, ministar inostranih dela Privremene vlade. U toj depeši on, izmedju ostaloga veli: „Dozvolite mi da budem s Vama u zajednici radi širenja novih ideja jednakosti, slobode i sloge medju narodima.“ Ove reči ne bi bile razumljive, da je Šif bio samo bankar. Ali Šif je ustanovio na Kolumbia uni-

verzitetu prvu katedru socijalne ekonomije, koja je imala zadatak ne samo da se bavi pitanjem ljudskog osvajanja zemlje, ne samo organizacijom industrije već i duhovnim vođstvom čovečanskih poslova. I ova molba Miljukova, da mu Šif dozvoli da budu u zajednici ideja, pokazuje da je Miljukov dobro znao ideje Šifove i njegovo značenje u međunarodnom Jevrejstvu, a preko ovoga i u svetu.

Uloga Jakoba Šifa u borbi protiv Rusije nije počela sa tom depešom. Kao predsednik Jevrejskog američkog komiteta i kao predsednik nezavisnog jevrejsko-nasoskog reda Bnzi B'rit, Jakob Šif je 15-II-1911 objavio rat predsedniku Sev. Amer. država Taftu, ne htevi da primi čak ni pruženu ruku Predsednikovu u Beloj kući, zato što ovaj nije hteo da primi zahtev američkih Jevreja da se trgovinski ugovor zaključen s Rusijom 1832 g. raskine, jer Rusija nije htela da u svoju zemlju primi natrag Jevreje koji su se vraćali kao američki podanici. Predsednikovo gledište je bilo jasno i određeno: Rusija je u pravu da u svoju zemlju pasti koga hoće, isto tako kao što radi i Amerika. I odmah sutradan većina američkih li-

stova preduzela je oštar napad protiv Tafta, a ogromna izdavačka preduzeća zasula su zemlju brošurama protiv Rusije. Rezultat je bio porazan za Tafta, jer su oba Doma američkog kongresa, deset meseci po objavi rata od strane Jakoba Šifa, pozvali Tafta da obavesti Rusiju da je trgovački ugovor s njom raskinut. Ovde je Šif dakle uspeo da dve vlade: rusku i američku porazi, i to samo za 10 meseci istrajne borbe.

I pošto je Taft zvanično raskinuo ugovor s Rusijom, iduće 1912 g. jedna delegacija predstavnika reda Bnai B'rit došla je u Belu kuću i stavila na prsa predsednika Tafta medalju koja mu je davala pravo na titulu „čoveka koji je prošle godine najviše doprineo blagostanju Jevrejstva.

U leto 1916 g. iz Njujorka ruska vojna obaveštajna služba dobila je poverljiv izveštaj sledeće sadržine:

„Prva sednica ruske revolucionarne stranke održana je u ponedeljak, 14-II u istočnom kraju Njujorka. Bilo je prisutno 62 delegata, od kojih je bilo 50 veterana iz revolucije 1905, a ostali su bili novi članovi. Većina su bili Jevreji i u glavnom intelektualci...

Debata je bila upućena u pravcu ispitivanja sretstava i mogućnosti za izvodjenje velike revolucije u Rusiji, pošto je trenutak vrlo povoljan... Jedina ozbiljna prepreka je pitanje novca, ali čim je ovo pitanje bilo postavljeno, sednica je bila obaveštena da to ne sme davati povoda nikakvom oklevanju, jer čim to bude potrebno, znatne svote će biti date od ličnosti koje simpatišu pokret za oslobodjenje ruskog naroda. Tim povodom ime Jakoba Šifa bilo je više puta pomenuto.

Jedan memoar koji se odnosi na boljševizam i Jevrejstvo, a koji je visoki komesar Francuske republike uputio obavestajnom odeljenju Generalštaba Francuske vojske daje interesantne podatke (dokument 7-618-6). Ovaj je dokument bio objavljen u u listu „U Moskvi“ koji je izlazio u Rostovu na Donu 1919 g. za vladavine belih trupa, a objavljen je u listu „Stara Francuska“, gde se za ovaj memoar veli da ga je obavestajna služba američka dostavila svima savezničkim obavestajnim službama. Taj memoar iznosi:

I. Čuje se da se u februaru 1916 g. sprema revolucija u Rusiji. Ove ličnosti i ustanove su u tom delu uzele učešća:

- 1) Jakob Šif.
- 2) Banka Kun, Leb i Kom. (uprava: Jakob Šif, Feliks Berburg, Oto Kan, Mornmer Šif, Serli Hakauer).
- 3) Hugenhajn.
- 4) Maks Brajtung.

U aprilu 1917 Jakob Šif je javno izjavio da je revolucija izbila blagodareći novčanom pomoći koju je on dao.

II. U proleće 1917 Jakob Šif počeo je da novčano pomaže Trockog (pravo ime Bronštajn, Jevrej in) radi podizanja socijalne revolucije u Rusiji.

Trocki je pored toga primao pomoć i od Maksa Barburga iz Hamburga, od jevrejskog velikog preduzeća Vestfalsko-Sajnskog Sindikata, kao i od Jevrejina Olafa Ašberga iz Štokholmske Naj Banken.

III. U oktobru 1917 ostvarena je boljševička revolucija, blagodareći kojoj su Sovjeti uzeli upravu nad ruskim narodom. U

Sovjetima su se sledeća lica naročito isticala:

Psevdonim	Pravo ime	Narodnost
Lenjin	Uljanov	Rus
Trocki	Bronštajn	Jevrejin
Steklov	Nahamkes	"
Martov	Zederbaum	"
Zinovjev	Apfelbaum	"
Kamenjev	Rozenfeld	"
Suhanov	Gimel	"
Sagerski	Krohmal	"
Borbanov	Silberštajn	"
Uricki	Radomislski	"
Larin	Lurie	"
Kamnov	Kap	"
Ganetski	Firetenberg	"
Dan	Gurević	"
Meškovski	Goldberg	"
Martinov	Zibar	"
Parvuš	Helfand	"
Rzjanov	Goldenbah	"
Černomorski	Černomordik	"
Solncey	Blajhman	"
Pjatnicki	Zivin	"
Abramović	Rajn	"

Zvezdin	Vojnštajn	Jevrejin
Maklakovski	Rosenblum	„
Borbov	Natanzon	„
Akselrod	Ortodoks	„
Garin	Garfeld	„
Glazunov	Šulce	„
Jofe	Jofe	„
Lipinski	Levenštajn	„

IV. Medju intimnim prijateljima Jakoba Šifa nalazi se i rabín Juda Magnes. On je propovednik međunarodnog Judejstva i o njemu se misli da je prorok. Početkom 1917 ovaj prorok izjavio je da je boljševik. Šif ga je zbog toga javno ukoreo, ali je i dalje ostao s njim u tesnom dodiru i prijateljstvu.

V. S druge strane, taj isti Juda Magnes, potpomogan od Jakoba Šifa, kao direktor organizacije Paol, ima za cilj da uspostavi internacionalnu suprematiju jevrejske radničke stranke.

VI. Nekoliko nedelja pre izbila je socijalistička revolucija u Nemačkoj: automatski je političku upravu nad revolucijom uzela Jevrejka Roza Luksenburg, a jedan od glav-

nih vodja medjunarodnog boljševičkog pokreta je Jevrejin Hlaze.

VII. Ako zapamtimo da je jevrejska banka Kun, Lobl i Komp. u vezi sa jevrejskom firmom Rajnsko-vestfalski sindikat i jevrejskom bankom braća Lazar u Parizu, kao i sa bankarskom kućom Gincburg (Petrograd, Tokio i Pariz), i ako pored toga zapazimo da su sve jevrejske kuće u tesnim vezama sa jevrejskom kućom Spajer i Komp. (London, Njujork i Frankfurt na Majni), kao i sa Naj Bankom (jevrejsko-boljševičkom kućom u Štokholmu), izlazi da je boljševički pokret u izvesnoj meri izraz opšteg jevrejskog pokreta i da su ove banke zainteresovane u njegovoj organizaciji.“

(Sva ova dokumenta objavljena su u knjizi generala Nečvolodova: „Car Nikola i Jevreji“).

Sasvim je netačno zaključiti da je medjunarodno Jevrejstvo zasnivalo boljševički režim u Rusiji radi neposredne jevrejske eksploatacije ruske zemlje i ruskog naroda. Makoliko bile velike neposredne koristi koje bi ta neposredna ekonomska eksploatacija ruske zemlje i ruskog naroda donela,

medjunarodno Jevrejstvo je nije htelo. Ono je revolucijom uspeo da stvori tvrdjavu svetske revolucije, kroz koju će i pomoću koje će medjunarodno Jevrejstvo doći do ostvarenja svoga više nego pedesetvekovnog sna o vladavini nad celom zemljom i svim narodima, obaranjem sviju posebnih nacionalnih država, ubijanjem sviju drugih religija, stvaranjem jedne svetske države, kojom niko drugi vladati ne može već jedino medjunarodni, svuda medju narodima rastureni narod, kome će se sva plemena pokloniti i svi narodi služiti i blagosloviti ga kao pobjednika.

Otuda medjunarodno Jevrejstvo nije ni imalo zadatak da privredno eksploatiše rusku zemlju i ruski narod posle revolucije, već da Sovjetijom, kao državnom organizacijom judeo-marksističke misli i Kominternom kao medjunarodnom organizacijom te iste misli, tako upravlja da ova rasla- bljuje sve nacionalne, a naročito hrišćanske države s jedne strane, a s druge da gura svet ka novom svetskom sukobu, a da se priprema kad ovaj sukob dođe i ratujuće strane budu dovoljno izmorene i izmrcvarene, za svoju definitivnu vojničku ulogu i pobjedu. Svi Jevreji koji su učestvovali

u ruskoj revoluciji imali su samo taj cilj. — I njihovo prisustvo u Sovjetiji je samo u toj meri potrebno, da ona ne bi skrenula nekako od onog cilja koji joj je Izrailj postavio.

Pri tome je cepanje Trockog od Staljina i optužba Trockog da je Staljin izdao revoluciju, samo maska Izrailjeva, namenjena hrišćanima. Treba hrišćane prevariti kako je boljševizam evoluisao, kako više nije to onaj prvi boljševizam, divlji, krvoločni; već drugi, pripitomljeni, koji samo iz formalnih razloga ne može da se odrekne zabluda boljševičkih, pa se samo još imena drži, a u stvari je sasvim od njega daleko. Zato dolaze optužbe Trockog, koji je „slučajno„ Jevrejin, — na izdajnika Staljina. U stvari ta je optužba bacanje peska u oči, jer Staljin, kao što ćemo videti dalje, vodi stvari svetskoj revoluciji, poslušan planu Izrailjevom,

Nije dakle revolucija 1917 g. bila oslobodjenje Rusije, ustanak podjarmljenog ruskog naroda, već zavojevanje Rusije i porobljavanje ruskog naroda od strane jedne misli strane ruskom narodnom duhu, njegovoj istoriji i njegovoj tradiciji; misli ponikle iz jevrejskog semena, odrasle na dju-

brištu zapada, a ubačene preko ljudi polsatih u plombiranim vagonima, kroz neprijateljsku zemlju usred rata, u Rusiju da ovu, u jednom trenutku naročite slabosti, zavojuje i podjarmi.

Pri oceni pitanja o prirodi Sovjetije, ovaj istorijski momenat zavojevanja Rusije i porobljavanje ruskog naroda osvajanjem izinostanstva od strane pretstavnika judeo-komunističke misli, propuštenih usred rata kroz Nemačku u plombiranim vagonima, namerno se izostavlja. Jer, odista nije svejedno da li je revolucija delo ruskog naroda ili inostranstva: u prvome slučaju radi se o oslobodjenju, u drugom o zavojevanju. Teza judeo-marksistička i legionara njihovih prijatelja jeste da je Rusija revolucijom oslobodjena. Istorijske činjenice utvrđuju, naprotiv, da je osvojena od šake smelih jevrejsko marksističkih avanturista — propuštenih u ratu kroz neprijateljsku zemlju, a novčano obilno potpomognutih od strane Jevreja.

Ali ne samo ovaj momenat: pohod iz inostranstva i mali broj boljševika, već i naročito duh same bolševičko-marksističke misli pokazuje da njena revolucija nije oslobodjenje Rusije i ruskog naroda, već zavojevanje i porobljavanje.

Kakva je to misao marksistička, koja se ubacuje u Rusiju? Odgovara li njen duh duhu ruskog naroda, njegovoj tradiciji, njegovoj istoriji i njegovim težnjama.

Jevrejin Karlo Modrohaj Marks napisao je kritiku kapitalizma i time postavio osnovu današnjeg socijalizma i boljševizma.

Socijalizam je postojao i pre Marksa. Ali nije bio pokretan od Jevreja. Otuda valjda i njegov neuspeh. Jevreji su — iako najveći korisnici kapitalizma — videli da je pitanje njihovih političko-mesijanskih ciljeva vezano baš za uspeh socijalizma. Jer se socijalizam pokazuje kao moćno orudje za cepanje nesemitskih naroda, za rušenje njihovih nacionalnih država, za borbu protiv hrišćanske Evrope, za ostvarenje jevrejske političke vladavine u svetu. Otuda i uspeh Marksov i uspeh socijalizma.

Tri su glavne misli na kojima počiva ekonomski deo marksizma, koje ga upravo omogućuju i čine pogodnim orudjem ovih jevrejskih svetskih planova. O samom ekonomskom delu marksizma neću sada govoriti, jer nam to i nije predmet, već o onim filozofskim postavkama, o onom

shvatanju sveta na kojem je marksizam sazdan, zbog kojih je sazdan i koje su mu dale onu strašnu dinamiku.

Prva misao je ateizam. Nema Boga! Ljudi uzalud podižu oči nebu. Ono je gluvo, nemo i pušto. Nikoga tamo nema. I ne samo tamo gore, iznad glava njihovih, već nigde. Prema tome, luda su i glupa i sva ostala verovanja koja izvire iz vere u Boga i prazne sve nade što su za tu veru vezane

Druga misao je materijalizam. Nema duha! Sve je samo materija, pa i sam duh je samo psihička manifestacija materijalnog i samo materijalni uslovi ljudskog života uspravljaju i pokreću istoriju ljudsku. Samo je materijalno glavno i bitno u životu naroda i država, a moralno, specijalno duhovno, sporedno. Tzv. moralno, i duhovno je nadgradnja ekonomskog. Ono je glavno i osnovno, a moralno i duhovno se nadgradjuje nad osnovom i zavisi od nje.

Treća misao je klasna borba. Nije narod jedan sastavljen od braće, već od samih krvnih neprijatelja, raspoređenih u glavnom u dve klase koje su u stalnoj i neprekidnoj borbi. Istorija jednog

naroda, prema tome, nije istorija vezanih u jednu sudbinsku i kulturnu zajednicu osećanjem poniklim iz zajednice porekla ili života, — već istorija uklupčanih krvnih neprijatelja, što se grizu. ujedaju, raskidaju i uništavaju u međusobnoj besomučnoj borbi.

Te tri misli čine filozofiju Marksizma. One na sebi nose pečat jevrejskog genija i pritvornog mu mentaliteta.

Ostavljajući na stranu očigledni kontrast da se narod koji je najveći korisnik kapitalizma, koji je za 150 godina, od kako se dočepao „političke slobode i ravnopravnosti“, uspeo da stavi ruku i da uzme pod svoju upravu najveći deo banaka, industrije i trgovine, ruda i saobraćaja čovečanskog, javlja sad kao kritičar, rušilac i organizator rušenja tog istog poretka, kontrast koji bi trebalo da bude opomena svima da vrlo oprezno primaju jevrejske reformatore. Obazreću se na toliko puta isticanu činjenicu da ova jevrejsko-marksistička misao ne odgovara jevrejskom duhu, a odgovara njegovom dvoličnom karakteru, mentalitetu. Sami sudite.

Marks je Jevrejin — sin jevrejskog naroda koji

ne može da se odrekne svoje vere u Boga. Cela istorija njegova je na toj veri sazdana, veri kojoj su i danas u glavnim linijama čvrsto privrženi. Toliko je vera u Boga vezana za Jevrejstvo, da ne verujem da ima ijednog Jevrejina pravog i iskrenog ataiste.

Jevreji veruju da duh rukovodi i pokreće istoriju. Cela njihova istorija je dokaz za to. Sve što su radili radili su, i kroz materijalno nemoguće uslove prolazili, jer ih je pokretala mesijanska ideja da su oni narod izabrani od Boga, kome je dato da vlada svima narodima. Ali tako oni veruju kad su u pitanju oni sami, jer takva misao snaži i održava narod. Za hrišćanske i ostale narode oni su u osnovu nove masovne socijalne i socijalističke misli stavili materijalističko shvaćanje istorije — misao sasvim suprotnu onoj koja važi za Jevreje.

Jevreji su više nego narod: oni su porodica ogromna. Nigde solidarnost nije tako duboko vezala članove jednog naroda jedne za druge, kao što je slučaj kod Jevreja. Tako Jevreji rade kad kad su oni kao narod u pitanju, jer takva misao o solidarnosti i povezanosti dubokoj i sud-

binskoj, o bratstvu krvnom, hrani i brani i snazi jedan narod. Zato su Jevreji u osnovu nove masovne, socijalne i socijalističke misli stavili klasnu borbu, mesto solidarnosti, da se nejevreji medju sobom glože i krve.

Da li ta marksistička misao odgovara duhu ruskog naroda? Da li bezboštvo, materijalizam i klasna borba odgovara ruskom narodu? Jesu li to njegove misli koje je stari ruski režim pritiskivao i ganjao, a one ganjane uspele da revolucijom oslobode sebe i ruski narod?

Odgovor je negativan. Ruski narod nema ni ateizam, ni materijalizam, niti klasnu borbu za svoju rodjenu misao? To su tudje, stane misli njegovoj prirodi, ubačene sa strane, osvojile njegovu zemlju i porobile njega i sve što je njegovo.

Ali može neko da sumnja u to. Otuda takvima predlažem da izvrše takozvanu introspekciju, neka po duši svoga naroda sude o [ruskom narodu. Neka zatim odgovore da li našem narodu odgovara ateizam, materijalizam i klasna borba.

Kad govorim o narodu, o njegovom duhu, ja ne mislim na one koji su kroz škole prošli, niti na jedho pokoljenje, već na kolektivnu psihu

naroda što se kroz narodne umotvorine tokom vekova izražavala.

Može li naš narod shvatiti Vaseljenu bez Boga? Nikad i nigde se on nije mogao s takvom mišlju pomiriti. I u vreme kad hrišćanstvo nije bio primio, on je verovao da Vaseljena mora imati domaćina koji čuva i održava svet od uljeza i otimača, bilo da su ovi neka zla božansva, bilo da su zli ljudi.

Može li narod shvatiti materijalizam i njegovu predominaciju u istoriji? Nikad i nigde se narod naš nije mogao s takvom mišlju pomiriti. A „Ustanak na dahije“, — koji rečima, što ih slepi narodni guslar kao u kamen ureza, — najbolje pokazuje narodno shvatanje istorijskih procesa.

Kako dolazi do narodnog ustanka?

Čeriri činioca se nalaze jedno prema drugom: dva koja su protiv Ustanka i dva koja hoće Ustanak.

„Kad se šćaše po zemlji Srbiji,
Po Srbiji zemlji da prevrne,
I da druga nastane sudija, —
Tu Knezovi nisu radi kavzi,

Nit' su radi Turci izjelice,
Al' je rada sirotinja raja,
Koja globe davati ne može,
Ni trpeti turskoga zuluma.
I radi su Božji ugodnici,
Jer je krvca iz zemlje provrela:
Zeman dođe valja vojevati
Za Krst časni i slobodu zlatnu
Svaki svoje da pokaju stare.“

Ona dva za ustanak su materijalni (raja),
duhovni princip (Božji ugodnici).

I duhovni princip pokreće prilike.

„Ne bil' s' Srblji na oružje digli
Al' se Srbi dignut ne smedoše“.

Ne smedoše, jer raja bez voćstva, bez glave ne diže ustanke, ne stvara istoriju. Treba prilike da uzbude »Turke biogradce« da oni poveruju u mogućnost ustanka, pa počnu ubijati kneževe, da ovi vide da će i bez ustanka izgubiti glave, te da tako rajino raspoloženje za kavgom dobije svoje organsko voćstvo, da narod dobije glavu — i da dođe Ustanak.

Ova narodna pesma pokazuje duboko, prisno narodno verovanje da je u istorijskim zbiva-

njima duhovno nadmoćnije od materijalnog, a ne obratno, kao što su Jevreji, preko Marksa, ubacili u hrišćanski svet.

Da li je klasna borba poznata našem narodu, okatom i Bogom nadahnutim? Jer ako je klasna borba zakon ljudskog života, onda je taj okati narod nju morao videti i o njoj morao govoriti. A on o njoj nigde ne govori kao normalnoj životnoj pojavi. Naprotiv, kad u svojim narodnim pesmama opisuje svoju vlastelu, on uživa u njenom bogastvu, u njenoj krasoti, on se ponosi njenom snagom. Samo na jednom mestu on besni na svolu vlastelu:

„Velikaši proklete vam duše“

Samo na jednom mestu ih tako proklinje, kad se ta vladajuća klasa među sobom posvađa i zakrvi, te ta međusobna svađa pocepa carstvo.

Kad bi narod video klasnu borbu, on bi mrzeo svoju vlastelu, — a trljao bi ruke i radovao bi se kad bi video da se ta vladajuća klasa među sobom pokrvila. Jer ako je ta vladajuća klasa njegov neprijatelj, onda je međusobna nesloga i borba te vladajuće klase njegova sreća i blagostanje.

Ne odgovara našem narodnom duhu, dakle, ni ateizam ni materijalizam, ni klasna borba. Ne može, dakle, odgovarati ni duhu, ni prirodi, ni istoriji ruskoga naroda ateizam, materijalizam i klasna borba.

Na taj način smo dokazali ne samo da je istorijski ruska revolucija došla iz inostranstva, propuštanjem neprijatelja i novcem i organizacijom Jevrejskom, već da sama ta misao, što je revolucijom došla do vlasti, po prirodi svojoj ne odgovara duhu ruskog naroda.

To je Sovjetija. To nije Rusija.

Mnogi, razume se, to zameraju. Hteli bi da ja i dalje posle 1917 g., ne zovem Rusiju Sovjetijom. A ja ne mogu. Iz tri glavna razloga.

Prvi je: što se ona sama tako ne zove. Ne znam šta je gonilo Staljina i njegovo društvo da svoju tvorevinu prozovu SSSR (Sojuz sovjetskih socijalističkih republika), — da od četiri reči nema nijedne jedine koja označava kakvu geografsku ili nacionalnu stvarnost. Ali neki razlog su imali za to. A u civilizovanom društvu je red da ljudi zovu trećega onako kako se on sam zove, a ne drugim nekim imenom. Obično

ljudi smatraju uvredom kad ih neko zove onako kako se sami ne zovu.

Drugi je: što su Rusija i ruski narod zarobljeni tuđom mišlju i tuđom organizacijom — kao što smo napred naveli.

A neko veli: Neke je i tako! Imate pravo. Ali tamo na severu je velika ruska zemlja i veliki ruski narod. Tu zemlju moram zvati Rusijom.

Odgovoriću ovom pričom. Ona je moj treći i poslednji razlog:

Bio neki Jovan. Imao porodicu, kuću i radnju, poljska imanja i stoku. Ali pogine. Ubije ga Stojan. Uzme ženu, decu, kuću, radnju, imanje i stoku. I Stojan se namesti udobno tamo gde je bio Jovan. Za mene je jasno da je taj novi gospodar ipak samo Stojan, iako drži i Jovanovu ženu i decu, i kuću i imanje, i radnju i stoku. I zato ga zovem Stojanom, a imanje i decu i stoku, pa i ženu Jovanovim. I nikako ne mogu to da pobrkam, ni da zaboravim. Takav mi je običaj. I nije rdav: mislim da je i kod vas takav...

Ali može među vama biti ljudi koje sve ovo nije ubedilo i koji misle: ovo upoređenje ramlje

Nije sad tamo otimač i ubica Stojan, nego je zemlja ruska i narod ruski našao pravi oblik svog državnog i narodnog uređenja, svoju sreću i svoju snagu: rascvetala se ruska zemlja i raspevala se ruska snaga sada i drhće stari svet od nje.

Da vidimo da li je tako! Mi tražimo istinu, a ona je meni uvek draga, makakva bila. Da vidimo dakle, da li je tako.

Razgovarao sam pre neki dan s mladim čovekom koji je iz ljubavi prema svojoj ruskoj zemlji prešao tajno granicu, probavio tamo skoro pola godine i vratio se tajno. Njegovi izveštaji su izišli u br. 24 i 27 naših biltena. Iz tog dugog četvoročasovnog razgovora navodim samo ovo:

„To je zemlja u kojoj, osim male dece, niko u oči ne gleda. Pri razgovoru gleda dole, gore ili pored vas, ali u oči vas ne gleda. Tek kad se dobro upoznate, oči se bojažljivo podižu i kolebljivo susreću s vašim. Pa i posle toga. Navika se teško savlađuje.

To je zemlja tako reći bez staraca. To je ono što najpre pada u oči. Starije generacije su tako

izrešetane, da se samo retki primerci još vidaju.

To je zemlja duboke rezignacije. Rezignacija je postala navika. Kao što nosimo ogromnu težinu vazdušnog pritiska na sebi i re osećamo: navikli smo se na nju.

To je zemlja u kojoj se ništa ne može kupiti bez gurnjave. Nisam za šest meseci video u Sovjetiji da ima ijednog artikla dovoljno, na pretek. Otuda se za svaki pravi rep, „hvost“: novine, šibice, sapun, brašno, cipele, tkanine ili železnička karta. Ni sa jedne železničke stanice ne pođu nikad svi putnici: neko mora ostati, jer nema mesta.

To je zemlja u kojoj se kupuju i stvari koje čoveku ne trebaju, u nadi da će putem razmene lakše dobiti stvari koje trebaju.

To je zemlja u kojoj samo retke, privilegisane porodice po gradovima, imaju svoju zasebnu sobu. Vrlo često, u većim sobama stanuju po tri bračna para ili jedan bračni par i po dva ili tri samca.

Jednom reči, to je zemlja koja živi pod terorom kakav se u Evropi ne može zamisliti i u oskudici koja u Evropi izgleda neverovatna.»

Ali, i to možda neće ubediti ljude koji u Sovjetiji gledaju Rusiju i vide sreću ruskog naroda. Da idemo dalje. Tamo vlada vlada koja se zove Radničko-seljačka vlada. I mnogi, koji ovde kod nas uzdišu za tim poretkom, vele: sigurno je da u Rusiji nije dobro plemićima i kapitalistima, vladikama i sveštenicima, ali je dobro radniku i seljaku. Da vidimo da li je bar tako. Priznajem, da ako je dobro radniku i seljaku, ako su Sovjeti bar tim velikim slojevima naroda dobro učinili, onda je sve što govorim protivu njih neosnovano. Ali šta ćemo raditi ako ni radnicima, ni sejlacima nije nobro?

Ti koji tako misle začudiće se, zgranuće se kad im kažem da je jedina stvarna opozicija Sovjetima danas radnik i seljak. Ne neki radnik i neki seljak, već ogromna većina radnika i seljaka. Inteligencija nije opozicija. Kao i po drugim zemljama, ona je oportunistička, karijeristička, mlaka, neborbena. Plemstvo ili je uništeno, ili je u bekstvu. Samostalnih privrednika uopšte nema: likvidirani su. Sveštenstvo se drži isključivo crkve, koja je i danas, uprkos Staljin-ske konstitucije, progonjena. Od tih su još naj-

borbeniji, na svoj način, tzv. „brodjači popi“ (lutajući sveštenici), koji su neregistrovani i koji hodaju po selima i gradovima i tajno vrše obrede — i čijim molitvama se narod, baš zato što su tajne, i obraća.

Ali prava, opasna i masovna opozicija jesu radnici i seljaci.

Da je tako vidi se iz dva dekreta Sovjeta narodnih komesara, onog od 28-XI-38. kojim je utvrđeno novo radničko zakonodavstvo, i onog od 28-V-39. kojim je utvrđeno novo kolhozno pravo. Prvi dekret svojim odredbama predstavlja najteže po radnike zakonodavstvo u Evropi. A drugi dekret predstavlja pravo novo porablivanje sela. Ali ova dva dekreta izlaze iz okvira naše večerašnje analize. To možete naći u drugim našim spisima. Pa ipak jedno moramo reći: radničko zakonodavstvo koje bi tako malo vodilo računa o slobodi radnika, kao ono u Sovjetlji, ne postoji danas u Evropi. A isto tako seljačko zakonodavstvo nije seljaku u svetu tako malo slobode dalo, kao što je ono u Sovjetiji.

Sovjeti su na ovo bili primorani. Godinama su oni na svojim partijskim kongresima za sve

svoje nedaće krivili „rukovodjašče“, one koji preduzećima upravljaju. Iz doktrinarnih političkih razloga nisu smeli govoriti da im nedaće dolaze zbog otpora koji im suprostavljaju radničke i seljačke mase, u ime čije oni i vladaju. Ali na kraju život ih je nagnao da otvoreno iznesu optužbe, i one su se prvi put čule na XVIII partijskom kongresu VKPb (mart 1939 g.) i to ne više protiv „rukovodjaških“, već neposredno protiv radnika i seljaka. Godina 1939 sva je u znaku borbe sovjetskog režima protiv radnika i seljaka.

Ta borba nije izbila tek sad. Ona je stara koliko i boljševički režim. U početku je ona bila borba protiv belih, zatim protiv zaostale inteligencije, srednjih klasa i sveštenstva. Sad se samo narodne mase — ne iz doktrinarnih razloga, već u ime prirode stvari, u ime samog života — bune protiv jednog nemogućeg sistema koji je zamislio jevrejski duh za jevrejske narode i koji jevrejski svesni i nesvesni agenti hoće na silu Boga da im nametnu.

Istorija sovjetskog režima za dvadeset i dve godine je istorija krvave i surove borbe ruskog

naroda protiv svojih zavojevača, pretstavnika i eksponenata jevrejsko-marksističke misli. Ovi poslednji dekreti su samo otvoreno priznanje sovjetskog režima o toj borbi baš sa onima, u ime čije su oni oborili stari poredak, porušili tolika dobra, pobili tolike milione ljudi, izložili smrti od gladi desetinama miliona drugih, prognali ili zatočili desetinama miliona trećih, a sve drugo podveli pod režim, „u kojem, osim male dece, niko drugi u oči ne gleda.“

Neverni ipak nisu ubedeni. Oni isnose dva razloga: prvi je u političkoj i vojničkoj snazi Sovjeta, a drugi u čudnim i velikim stvarima koje su oni u Rusiji stvorili. Neverni vele: „Pa kad je sve to tako, onda otkud ta velika politička i vojnička snaga Sovjeta i otkud toliko čudne i velike stvari što su tamo učinjene?“ Neverni imaju pravo da pitaju. I ja im odgovaram.

Kad se pojavila ta snaga o kojoj govorite? U kom trenutku? Kad je zapadna Evropa upala u rat. Pre toga je nije bilo. Gde je 1938 g. bila Sovjetija da zadrži Poljsku od napada na Čehoslovačku? Uprkos sovjetskog protesta upućenog Poljskoj, ova prezrivo Sovjetima odgovara

i produžuje presiju i napad na Čehoslovačku, a Sovjeti pri tom ne mrdnuše da Poljsku zadrže.

Što svoje sporove sa baltičkim i skandinavskim državama Sovjetija nije raspravljala pre 1-IX-39? Što svoj spor s Poljskom nije raspravila pre 7-IX-39. Jedan je razlog samo. Da bi Sovjetija mogla pokazati snagu, treba pred sobom da ima slabe protivnike — daleko slabije od sebe.

Vojni stručnjak Tajmsa, 10-VIII-39., dakle u vreme kad je Engleska pregovarala sa Sovjetijom, dao je sledeću ocenu o crvenoj vojsci:

„Sposobna da iznenadnim napadom zada ozbiljan udar i jakom neprijatelju ako ovaj nije na oprezi.

Sposobna za ofanzivni pokret manjeg značaja protiv slabog naprijatelja.“

Dakle nesposobna da udari na jakog neprijatelja koji je na oprezi, — kao što nije sposobna ni za ofanzivu opšteg i većeg značaja čak ni protiv slabog protivnika.

Razlozi su tome: tehnički (rdav saobraćaj), vojnički (slab i nepodesan starešinski kadar), moralno- politički (nepouzdanost trupa), ekonom-

ski (rdavo ekonomsko stanje zemlje).

Što se tiče velikih čuda o kojima su neverni slušali, izvesna čuda zaista postoje.

Prvo je u tome što pored sve statistike o ispunjenju plana proizvodnje, zemlja ima izgled vrlo skromnog, pa čak i bednog života, a ipak nijedan artikal se bez gurnjave ne može, pa čak često ni sa gurnjavom, kupiti.

Drugi je u tome što bi upravo bilo čudo da uspe režim koji se hvali da u svom budžetu ima 30,000.000 službenika, što će reći činovnika i nameštenika, tj. birokratije, gde je po pravilu lična inicijativa odbačena.

Treće je u tome da bi upravo bilo čudo da režim, u kojem ljudska sloboda i ličnost tako malo vrede, nije bio u stanju da izgradi bespravnom i besplatnom radnom snagom toliko gigantskih tvornica i postrojenja, kad su pre njega to mogli egipatski faraoni i rimski carevi sa daleko manje terora, a s više poštovanja ljudske ličnosti i slobode i beskrajno manje žrtava u krvi, životima ljudskim i materijalu.

Ali najveće čudo na koje sam naišao u svome ispitivanju mnogobrojne literature i saslušavanju

svih svedočanstava, jeste ono koje sam našao u knjizi jednoga Francuza, koji opisuje ova gornja čuda, pa na ktaju veli: „Može mi se zameriti da nigde ništa odista lepog i velikog nisam video. U stvari video sam. Video sam kazneni zavod na 20 km, od Moskve. Kazneni zavod koji straža ne čuva, gde kažnjnici mogu slobodno, kad hoće da idu u operu ili kino u Moskvi, gde kažnjenici mogu da dovedu svoje porodice i da s njima na robiji žive, gde kažnjenici imaju takvu ugodnost, i takvo obilje, da se zavod ipak mora čuvati od onih što bi hteli da iz slobode uđu nekako „nezakonito“ unutra.“

I tako smo pokazali predigru drame: razjariti Nemačku, okovati je paučinom, raslabiti pobjednike.

Odatle ima da izbije drama. Ali tek onda kada se prethodno ostvari neočekivano i iznenadno spajanje Nemačke i Sovjetije.

I danas ljudi stoje zbunjeni pred tim neočekivanim obrtom. Ta zar nije naša velika štampa brujala od tvrdnji: „sutra ili prekošutra potpisuje se sporazum Engleske sa Rusijom“. — Uzaman smo dokazivali da to biti neće! Smejali nam se

jedni, klevetali nas drugi, napadali nas treći. Pa ipak Engleska sa Sovjetijom nije potpisala sporazum. Mešto toga, na zaprepašćenje svih, došao je Nemačko-sovjetski pakt o nenapadanju.

Kakav je značaj njegov u ovoj drami? Da li je to običan političko-vojnički pakt kao što se često između zemalja zaključuje?

A, ne! Ovaj pakt ima drugi značaj. On je poslednja scena Predigre. Njegov perfidno-satanski karakter osvetljuje tragičnom crvenom svetlošću samu dramu koja počinje da se pred našim očima odigrava.

Zato što smo to znali, zato smo uprkos tolikih i takvih tvrdjenja mogli uporno tvrditi da neće biti postignut sporazum između Engleske i Sovjeta.

Nemačka je u ovoj Drami izaziyač rata. Motor rata, pa prema tome i motor revolucije.

Preko Sovjeta Izrailj drži Krmilo rata, pa prema tome i Krmilo revolucije.

Pakt ,nemačko-sovjetski od 23-VIII nije ništa drugo nego spajanje motora sa krmom, uzimanje nemačke motorne snage pod uticaj jevrejsko-marksističkih kormilara.

Zato je taj pakt došao kao poslednja scena predigre da bi Motor uzeo onaj pravac koji Reditelj hoće.

Mi smo zato davno rekli da Hitler postaje nesvesni jevrejski agent, misleći da radi nešto što treba da donese sreću i veličinu njegovoj Nemačkoj. On u stvari izaziva rat i svojom ogromnom, a opremljenom snagom i disciplinovanim narodom, udara, upravljajući sovjetskim kormilarom, o zid anglo-francuski, sve u cilju koji je Izrailj postavio.

DRAMA

I eto Drama je počela. Sjurila se Nemačka na Poljsku i smoždila je. Nemačka je spremala munjeviti rat za istok i pokazalo se da su i sprema i iskorišćenje odlični. Poljska je slomljena.

Ali pre toga, zbog datih garancija (koje su nepromišljeno toliko puta već davali, navedeni lukavo od onog istog reditelja koji im je u uši duvao neprestano sulude formule o kolektivnoj bezbednosti, dok ih je istovremeno raslabljivao, razbijao i onesposobljavao za svaku oružanu brzu napadnu akciju), — Engleska i Francuska objaviše rat Nemačkoj.

Kada je Reditelj bio siguran da je sad zavesa dignuta, da je drama zaista počela, da će ovog puta odista da se igra i to istinski, da nema više opasnosti da stvar prođe na miru, da će zaista biti loma, huka, tveske, cike, dima, ognja i

krvi, — zakliktao je iza kulisa skriveni Reditelj, od divlje radosti i nasmejao se smehom ledenim, trljajući zadovoljno ruke.

„O, rekao je, koliko truda i muke! I jedva jednom da otpočne drama koju spremam vekovima. O, ide vreme, Izrailju! Dolazi kraj tvojim mukama, tvome stradanju, tvojim teškim poniženjima. Ide zora, Izrailju! I ide pobeda tvoja: blagosloviće te rvač s kojim si se rvaio u pedesetvekovnoj noći!“

I tada u igru ulazi i Sovjetija. Skinuvši masku sa lica svog, bestidno se baci na slomljenu Poljsku da „zaštiti živote, slobodu i imovinu svoje jednokrvne braće“ — ona koja u ruskoj zemlji pogazi svu slobodu, smrvi desetine miliona života i oduze i poništi svu imovinu nesrećnog ruskog naroda. Ali maska već i nije mnogo potrebna. Maska je trebala dok ne počne Drama.

Nekada je Sovjetija pravila formule o napadaču i besprekorno s drugim državama utvrđivala ko se ima smatrati napadačem. Sada, u govoru Molotovljevom, videli smo da su se „promenile prilike, pa i pojmovi o napadaču, kojima smo se mi služili, a u koje su ostali poverovali!“

Nekada je to bilo potrebno, kada je Sovjetija bila najveći huškač protiv fašizma i kada je na svaki način gledala da baci Francusku i Englesku čas na Italiju, čas na Španiju, čas na Nemačku, obećavajući im svoju „ogromnu“ pomoć. Danas ta laž nije više potrebna: tako je zgodno režirana drama da su Engleska i Francuska morale objaviti rat Nemačkoj. Sada Sovjetija može mirne duše da uzme delove poljskog plena, očekujući završetak drame.

Nekada je to bilo potrebno kad su sovjetski „narodni frontovi“, „antifašistički blokovi“, „blokovi demokratskih snaga“, urlali po svima evropskim zemljama o pomaganju velikih zapadnih demokratija, — danas ni ta laž nije više potrebna. Danas isti sovjetsko-jevrejski agenti propovedaju dezerterstvo, neulazak u vojsku, mržnju prema kapitalističkim demokratijama. Zašto više da lažu kad je drama već počela.

Sad se tek vidi kako je pakosno smišljena uloga ove tajanstvene ličnosti koja se zove Sovjetija.

Zaplet drame je dakle u ovome:

Nemačka, koja je najbolje shvatila lukavu

igru Izrailja, primila je s oduševljenjem da u toj drami igra ulogu izazivača rata, njenog Motora, pa prema tome i Motora revolucije.

Ona je to učinila verujući da do rata s Anglo-Francuzima neće doći kad ona napadne i smrvi Poljsku. Jer, Anglo-Francuzi na Sigfridovu liniju ozbiljno ni napadati ne mogu, a na drugi način Poljskoj pomoć ukazati ne mogu blagovremeno.

Ako Anglo-Francuzi ipak u rat budu ušli zbog datih garancija Poljskoj, to će biti platonski rat, rat bez rata. Jer će Nemačka za četiri nedelje slomiti potpuno poljski otpor, a tada će pasti Vlada Poljske koja je rat oglasila, a druga će s Nemačkom zaključiti mir, predajući joj Dancig i Kortdor. Anglo-Francuzi će posle toga morati i sami mir da zaključe. A ako neće neka sede na Mažinovljevoj liniji. Nemačka će iza Sigfridove linije mirno uživati plodove svoje pobede.

Ovaj račun ne bi bio potpuno tačan, kao što se videlo, da 23-VIII nije uspela poslednja scena predigre ove drame, da se Krma revolucije (Sovjetija) nije vezala za Motor revolucije (Nemačku).

Hitler je toga dana verovao da je nadmudrio ceo svet. Pokazali smo već koliko je od toga daleko. Jer je taj pakt omogućio Sovjetiji da upadne sa svoje strane u Poljsku, da ovoj onemogućiti sva- svaki otpor i da zauzme velike delove njene zemlje. Sad je nemoguć Hitlerov plan o zaklju- čenju mira s Poljskom, jer je Poljska ne samo tučena, već smrvljena. S kime sad mir zaklju- čiti. A kad nema mira s Poljskom, kako da mir zaključe Anglo-Francuzi, koji su obavezom ča- sti u rat zbog Poljske ušli.

Nemci su se spremali za munjeviti rat, ali prema jugo-istoku, a ne prema zapadu.

Anglo-Francuzi uopšte nisu spremni za na- padni rat, već samo za odbranu. Ali su u rat ušli, jer su nepromišljeno dali jemstva koja su ih nagnala da u rat uđu, iako Poljskoj nisu stvarno mogli pomoći.

Mislili su da je već i to pomoć, što su ušli u rat.

Anglo-Francuzi su dovoljno jaki da se odru- pru navali Nemačkoj. To i čini glavnu teškoću vojnog položaja Nemačke, pri dosada poz- natom oružju. Ali, iako je odbrana važna,

pobedu je retko kad dala samo odbrana. Sem kad je bila duga, i tako izmoždila i oslabila napadača, da napanuti mogu preći u pobednički napad. Ali pobeda u tom slučaju dolazi, ponavljam, tek posle duge, uporne i krvave borbe.

A Anglo-Francuzi na to i misle. Oni govore o dugom ratu. I ja mislim da iskreno misle na dugi rat. Ali dve opasnosti ih u dugom ratu čekaju. Prva je: da li će njihove vojske izdržati takav rat? A druga je: da u Nemačkoj mesto njihove vojničke pobede ne dođe boljševizacija?

Jer, jedna činjenica pada u oči. Već dva meseca stoje vojske jedna prema drugoj u ratnom stanju, ali rata potpunog još nema. Oseća se kako iza svakog fronta brekću spremni tenkovi, kako tek što nisu poletele stotine vazduhoplovnih eskadrila, kako tek što nisu opalile desetine hiljada topovskih cevi, kako tek što nisu stotine hiljada bacača mina, bombi i plamena otpočeli svoje dejstvo. Pa ipak: sve još miruje.

Mnogi su se trudili da to objasne, pa i mi.: Ali mislim da je pravo objašnjenje za to samo ovo

Izgleda kao da svaka strana oseća da su tako strašna njena ubojna sretstva, kao i ona na drugoj strani, da ljudski materijal nije u stanju dugo izdržati potpuno stavljanje u dejstvo svega oružja.

Otuda obe strane gledaju da pronađu takvu tačku na suprotnoj strani, gde će potpunim stavljanjem u dejstvo svoga oružja, za kratko vreme, postići velike rezultate.

Takvu tačku do sad nisu pronašli. Otuda ne smeju ni da razviju rat do potpune ponoće.

A ono gornje rešenje, na koje računaju Anglo-Francuzi, pretstavlja dug i krvav rat, gde bi Nemci prvo napadali besomučno i bili krvavo odbijeni, da zatim i sami budu napadnuti i pobedeni. Zato i velimo, s obzirom na očigledan i opravdan strah, da ljudi manje izdrže od oružja: dugi i krvavi rat ima malo izgleda da se završi pobedom. Naprotiv, neverovatno je. A na tu mogućnos i računa Reditelj drame ove, i njegov eksponent, Sovjetija — da se krvava i duga drama završi onako kako su judeo-marksisti i zamislili.

Ima li izgleda da se drama tako nesrećno ne svrši?

Zid anglo-francuski, Motor nemački i Krmilo sovjetsko su glavne ličnosti Drame.

Biće izigran reditelj Izrailjski, ako mu Krmilo otkáže poslušnost. Ima li nade za to? Sovjetija izbegava rat, ali mobilizacijom drži znatne snage naroda pod oružjem. Za režime kao što je njen i sama mobilizacija pretsavlja opasnost, jer od nezadovoljnog stanovništva koje je dotle pasivno podnosilo sve, mobilizacija čini vojnike, dakle građane aktivne odbrane. A to pomera odnos građana prema režimu i režim mora da popušta u stezi, dok građani dobivaju slobodu da prema režimu zauzimaju uspravniji stav.

Naročito je za Sovjetiju opasan eksperimenat dovođenja njihovih vojnika u mognćnost da upoznaju život u ostaloj Evropi, o kojem su oni bili upoznati jedino preko svoje propagande koja im je u materijalnom pogledu svoju zemlju predstavljala kao raj, a Evropu kao pakao. Sada će njeni vojnici videti u zauzetim delovima Poljske baltičkim državama takve životne mogućnosti kakve oni ne mogu nigde videti u Sovjetiji i kakve ni zamisliti nisu mogli.

Isto tako potreba snabdevanja vojske mora

izazvati duboke promene u njihovom ekonomskom ustrojstvu — ili slom cele države.

Svi ovi momenti mogu tokom ove Drame učiniti da se prilike u Sovjetiji duboko promene u pravom nacionalnom ruskom, slovenskom i hrišćanskom pravcu. Desi li se to, Krmilo će izdati reditelja. Ono će stresti sa sebe njegovu prljavu šapu. Neće biti Sovjetije više, već će prava narodna Rusija doći na svoje mesto. To bi najpotpunije izigralo planove Reditelja ove drame.

Ali, ako Krmilo ne izda Reditelja, onda je druga mogućnost: da Motor otkaže. Ta je mogućnost daleko manja od one prve. Trebaće mnogi i krvavi porazi pa da Motor nemački otkaže. A toga za sada nema. Tek bi trebalo da dode. Ako nema nekog nepoznatog novog tehničkog sretstva, to može da dode tek posle dugog i krvavog rata. A taj krvavi rat je baš onaj što traži Rediteij Drame radi postignuća ciljeva svojih.

Tako, dakle, Drama je lukavo spremljena. Izrailj ima razloga da iza kulisa trlja ruke i da se smeje, kako samo on ume. Po ljudskoj pameti sudeći, sva je verovatnoća da Drama uspe.

Ali, Rediteij ne želi da se drama raspros-

tre samo na zapad Evrope. Njegova je želja da ona obuhvati ceo svet. Ni stope zemlje da ne bude koju Drama ne bi obuhvatila.

Zasad, u prvoj i drugoj sceni prvog čina, pojavile su se na pozornici Poljska i Nemačka, Engleska i Francuska, i Sovjetija. Ali Izrailj želi da tu dođu i drugi narodi: i oni baltički i balkanski, i oni mali i mirni Holanđani, Belgijanci i Finci — celu Evropu, on želi, da drama obuhvati.

Kakva mu se vlast to daje nad Evropom? Kakva to kazna Evropi dođe?

Sva njena lepota i snaga, bogastvo i mudrost došli su pod zakon Krsta Hristovog.

Ali nakom stopedeset godina svoje poslednje istorije Evropa se podade materijalističkom bezboštvou i Hristoborstvu. I izgubi orijentaciju. I smete se. Kao brod na pučini okeanskoj kojem su busolu ukrali, ili mu oblaci severnjaču sakrili. I tada dođoše izaslanici lukavog Izrailja i predložiše evroskim narodima svoje lažne busole i svoje lažne severnjače. Primiše narodi evropski. I učini im se da su pametniji postali, zato što im nauka i tehnika u svakidašnjem životu moć

uveliča, a zaboraviše da, kada busole na brodn nema, može brod biti i sa najvećom drugom tehničkom opremom, — ništa mu pomoći neće. Lutaće i propasti zajedno sa svima putnicima i svom svojom tehnikom i bogatstvom.

Ovih sto pedeset godina Evropa govoraše: daj mi ljude čelične volje i odlučnosti, asketskog poštenja i genijalne pameti. A to može biti i bez Hrista. I što tražaše, to i dobi: Staljina, Hitlera i Musolinija.

Sad je pred krahom. Pred opasnošću svojom.

Što će joj se oduzeti bogtstva, ni po jada. Ali, opusteće i propašće, izginuće joj čeda i u šume pobeći. A posle će već pod vladom Izrailja nastati život koji Izrailj bude zaveo.

ZAKLJUČAK

Ali, ja ne ispričah vama, braći i sestrama svojim, ovo zato da vas oslabim i ubijem vam duh i snagu. Već zato da vam istinu otkrijem. Istinu koju vam naša štampa neće izneti, kao ni drugi ljudi koje slušate, radi velike sile Izrailjske.

Da vam prikažem tu istinu, gone me ljubav i strah. Ljubav, da bi se kako god spasli, — a strah, jer opanost i dolazi zbog nepoznavanja istine.

Kako prevari oca svoga Jakova, te od manjeg posta veći, od mlađeg stariji, od siromašnijeg bogatiji, od podvlašćenijeg povlašćeniji? Kako dobi Jakov blagoslov očev namenjen Isaku — pitam vas? Jarećim kožicama! Ali zar bi mu pomogle da Isak nije bio slep? Samo slepoća Isakova učini te otac ne otkri prevaru.

Ako, dakle, danas pred vama ovo govorim, govorim jer moram govoriti, jer se nadam, jer verujem, da je Bog milostiv odredio da rodu mom skrama padne s očiju: da progleda,

da prestane biti slep, da u punoj svetlosti raspoznava šta mu je slepilo branilo da do danas vidi.

To je prvi cilj ovog predavanja: da na lukavu igru Reditelja pažnju privučem i otkrijem da bi rod moj oči otvorio.

Ali nije dovoljno samo to. Ako ja ovo govorim a vi slušate, primete pa čak i pamtite, nikakve koristi od svega toga neće biti, ako se samo na to dobit svede.

Evropski narodi su danas u stanju u kojem je Demosten, govoreći Atinjanima o opasnosti što im Filip sa severa donosi, opisao da se nalaze divljaci. „Divljak se — veli — bori tako kao vi, Atinjani: on nosi svoju ruku tamo gde ga je neprijatelj udario, — da je odmah zatim prenese na drugu stranu, gde je neprijatelj premestio svoj udarac. On ništa ne čini da neprijatelja predupreti. On se samo brani tamo gde su udarci već naneti, ostavljajući neprijatelju bez odbrane drugu stranu.“

Cilj mog današnjeg izlaganje nije da izazovem očajanje. Naprotiv, cilj je u tome da otkrivajući istinit položaj u svetu, izazovem čvrstu odluku kod svojih slušalaca da se brane junački, istin-

ski i pametno, a ne kao Demostenovi divljaci.

Evropski narodi su ušli u ovaj strašni sukob prvo zato što nisu videli velikog Reditelja Dramе Čovečanstva. Ili, ukoliko su ga videli, pa čak i govorili da shvataju lukavost njegovu, što su mislili da se tom lukavom igrom koriste, uvereni da će oni nadmudriti Lukavoga. Drama u dosadanjem razvoju pokazuje da su se prevarili.

Ne budu li, dakle, evropski narodi shvatili planove Reditelja, ne budu li otpočeli da računaju sa ovim planovima, već da pred njima zatvaraju oči, Drama Čovečanstva će se završiti onako kako je zamislio i kako je njome i do sada upravljao njen Reditelj.

Potrebno je, dakle, ne samo da se planovi Reditelja upoznaju, već i da se ometu.

Otuda, ako slušaoci moji danas ne budu pobudeni na čvrstu odluku da tu borbu protivu planova Rediteljevih prime, makar i priznali inače da sam u pravu — ništa me neće obradovati: uzaman sam govorio.

I toga se bojim. Ne bojim se da ćete reći: nije nam se izlaganje dopalo, ili nije istina ono što govori, već se bojim da ćete reći: „dopalo

mi se, istina je što je rekao ali — štaja mogu?“, ili „neka se drugi bori!“ Ili: „nisam ja pozvan!“ Ili: „bolje da sedim mirno!“ Toga se bojim Nisam ja, braćo i sestre, došao k vama radi pohvala ili slave. Ništa to ni meni, ni vama ne treba. Ono čega radi sam došao to je: da vam planove lukavoga Izrailja otkrijem, te da se rešite da u borbu protivu njih pođete.

Ne pozivam vas da lupate jevrejske izloge, radnje ili glave. Naprotiv. To su jevtina sretstva pomoću kojih Izrailj učvršćuje svoju vladavinu, budeći u svetu milosrđe prema svom „bednom, položaju. (Bio sam uveren da će prognostvo Jevreja u Nemačkoj biti završeno preskupo za samu Nemačku). Pozivam vas naprotiv, da svaki izlog, radnju ili glavu jevrejsku poštujuete onako kao i izlog, radnju ili glavu ma kog drugog građanina naše zemlje. To poštujuete. Ali razbijajte, lomite, kršite planove jevrejske. Narod koji lomi izloge, radnje i glave jevrejske, a poštuje i postupa po planovima jevrejskim, taj narod je mio Izrailju. Izrailj ga ima u svojim rukama. Drži ga na nevidljivom, ali vrlo moćnom

lancu. Odigraće taj narod ulogu spremljenu u Drami Čovečanstva, onako kako Izrailj hoće.

„Pa kako ćemo to poći u borbu“ — pitate vi: „Šta treba, dakle, da činimo, kad već masku Izrailju skinemo, kad mu planove saznamo? Šta treba da činimo da Reditelj nametama svojim ne uspe?“

Najveća je opasnost za lađu jednu kad joj unište busolu. Neka svega na njoj ima u izobilju, neka joj strojevi brekću od snage, — a busola samo ako se pokvari na pučini, gde se jedino nebo i voda pružaju do beskonačnosti, to za lađu najveću, često strašnu opasnost pretstavlja. Izgubljena na pučini, put ne može naći, opasnosti ne može pobeći: olupina će postati.

Tako i sa narodima biva kad izgube duhovne osnovne svoga života. Svi gubici će doći iza toga danas tako neznatnog gubitka. Zdravlje će izgubiti, slobodu izgubiti, bogatstva izgubiti, carstvo izgubiti, slavu i hvalu izgubiti. Lutaće životnim okeanom narod taj, sklanjaće se drugi narodi od njega i njegovog prijateljstva, kao što se brodovi koje takva nesreća nije postigla, uklanjaju s puta olupini propale lađe.

Svaki narod koji izgubi duhovne osnove života, postaje odmah rob lukavoga Izrailja. Me-
sto ispravne busole, Izrailj mu donosi svoju lažnu.
I narod koji je izgubio svoju, nemajući merila da
utvrdi lažnost one izrailjske, prima ovu oberučke,
slaveći i hvaleći Izrailja i pamet njegovu što mu
je ovakvu busolu pronašao i dao. Čak mu se
čini da je ova nova busola lepša i ugodnija od
one stare. Ne vidi nesrećni rob izrailjski, da se
sam Izrailj ovom busolom ne služi, ili prividno
služi, (znajući koliko je udaljena od istine, u pa-
meti je ispravlja, onako isto kao što vi, kad znate
koliko vam časovnik zaostaje ili ide napred od
od tačnog vremena, te iako se netačnim časovnl-
kom služite, ipak tačno vreme znate). Ne vidi ne-
srećni rob izrailjski, da ga ova busola izrailjska
sve dalje vodi od tihih i mirnih voda kojima ga
je stara busola vodila i nikako ga u tiho prista-
nište ne uvodi, već sve na bure i tajfune ve-
će, pod oblake strašnije, pod gromove mnogo-
brojnije, na podvodne stene oštrije. Ne vidi rob iz-
railjski, da „ide čas, i već je tu sad,“ kad će
on morati da padne pred noge Izrailja velikog, i
da moli:

„Eto, već je zora, Izrailju! Oslobodi me. Pusti me da se odmorim! Samo ti možeš zapovedati ovom mojom lađom. Spasi me, Izrailju, jer ne umem izići iz bure ove strašne, ako me ti ne izvedeš. Uzmi mi sve, Izrailju, i slobodu, i lađu moju. Zapovedaj, Izrailju, a ja ću slušati!“

Treba dakle prvo pronaći negde staru, ispravnu narodnu busolu, a preko ograde baciti u more, ne Izrailja, već njegovu lažnu busolu. Treba lažne duhovne osnove našeg narodnog života odbaciti, a prave, istinite, one na kojima je narod iznikao, rastao, snažio se krasio se, cvetao u miru i radosti, te osnove duhovne vratiti.

I sve što je Zbor do danas, od svoje prve pojave radio, to je u stvari borba protiv onih slepih sinova našega roda, što se ne samo lažnom busolom na našoj narodnoj lađi služe pa ne daju da im se oči otvore, već ne daju i da im se pokaže i dokaže da je busola lažna — jer nam je namerno neispravna busola podmetnuta.

Mi smo u Zboru odbacili tu lažnu busolu. Utvrdili smo i dokazali njenu lažnost. Pronašli pravu mnogovekovnu busolu narodnu i nju hoćemo da vratimo na svoje mesto. Nismo je iz

svoje glave izmislili, već smo zaronili u dubinu narodnog života i našli je tu, sačuvanu u njegovoj duši.

Veliki je to i težak posao. Ali eto mi idemo. Mi smo već godinama na istome putu. Mi se borimo. Sve što smo izdržali: kamenice oštre i klevetu podlu, ubode nožem i hitce iz revolvera i one iz pušaka, zabrane, progone, i zatvore, ništa nas nije zaustavilo.

Vi malo pre pitate: „Kako da se borimo? — Hoćete li zaista, pitam vas mesto odgovora. Jeste li zaista vi junačka duša i junačka krv? Da li imate zaista volju da se borite? — Jeste! — E pa, u dobri čas! Dodite nam odmah, od danas, ni časa ne časite. Dobre se odluke ne odlažu. Pridite nam, da se borimo: da se vrati prava busola, iskonska, našeg narodnog života: čojstvo, junaštvo, i domaćinstvo. (Bog — domaćin u Vaseljeni, Kralj — domaćin (ni tiranin, ni lutka, već domaćin) u Državi, i Domćin (muž i otac) u Domu — mesto razornog šičardžizma i kukavištva i bezličnog poretka u Vaseljeni, Državi i Domu.

Ali, ako na to pristanete, onda nas ovo mo-

ra dovesti u drugu bordu: borbu za pravi narodni i državni stroj — jer da je naš današnji stroj narodni u državi, zar bi naša narodna busala bila odbačena, a na njeno mesto lažna izrailjska ubačena?

Druga borba Zbora je borba za pravi narodni stroj države, za narodnu državu. Država je instrument narodne sudbine. Današnja demokratska (prava ili lažna demokratska) kapitalistička država je država nenarodna. Ona služi baš zato da bi omogućila Izrailju da se preko nje domogne uticaja nad sudbinom narodnom. Ona je nacionalna, ali je nenarodna, pa često, nesvesno i protivnarodna.

Kada se dođe do prave duhovne busole narodne, kada se kroz nju dobije tačno gledište na svet i život, onda će odmah pasti slepilo koje je zamračivalo naš dosadašnji život, i mi ćemo shvatiti kakav mora biti stroj naše države da bi velikim narodnim interesima odgovorio.

Ima mnogo prosvećenih narodnih sinova koji će se zgroziti ili sablazniti od ovih mojih reči, pa će biti gotovi da se odmah bace kamenom ili klevetom na mene.

Ali ja ih molim, da malo razmisle. Evo samo jedne činjenice. Ona je statka, jer se radi o šećeru, a gorka jer je istina.

Na jednom skupu seljaka proizvođača šećerne repe bio sam proletoš pozvat u Srpsko poljoprivredno društvo. Ovako sam govorio tada:

„Ja ovde vidim da su sazivači pozvali sva Ministarstva, pa čak i vojsku. (Živela vojska, viču seljaci, a general — izaslanik ustaje i ljubazno se klanja na sve strane.)

„Ali to su sazivači pogrešili. Oni se upravljaju po Ustavu Kraljevine Jugoslavije. Tamo stoji da državom upravlja Kralj, Namesništvo, Senat, Skupština, Vlada, Vojska, činovništvo. Sve je to tako po Ustavu i po Ustavu bi tako trebalo da bude. Zato su sazivači o ovom važnom narodnom pitanju sve ove činioce skoro i pozvali.

Ali u pitanju šećera i šećerne repe nisu merodavni, ni Kralj, ni Namestništvo, ni Vlada, ni Senat, ni Skupština, ni vojska, ni činovništvo — tu je jedini, apsolutni gospodar „Jugoslovenska industrija šećera.“

Na jednoj strani pedeset hiljada seljaka sade šećernu repu, iz koje se i dobija šećer. Pošto će

im se računati seme, koliko će i kad sejati, kad će vaditi, kako i pod kojim uslovima prodavati, koliko će za sve to dobiti — to nije njihovo da misle, da kažu. To će rešiti Jugoslovenska industrija šećera. Ako im se ne dopada, neka ne seju repu — neka seju drugo što.

Na drugoj strani, tri i po miliona jugoslovenskih domova jedu šećer; kakav je šećer, koliko će ga biti i pošto će se prodavati, to nije njihovo da odluče. To će rešiti Jugoslovenska industrija Šećera. Ako im se ne dopada, neka ne kupuju šećer, neka ga ne jedu — neka jedu drugo što.

A u Jugoslovenskoj industriji šećera sede pak i suvereno odlučuju ovih šest nekrštenih, raskrštenih ili pokrštenih lica: Elbogen, Elek, Lederer, Švarc, Lesić i Koen.

I sad ste i vi, gospodo i braćo rešili da govorite o jednoj stvari, koja upravo nije ni vaša, o tome kakva će biti cena šećerne repe, dakle o pitanju za koje su stvarno i isključivo nadležni Elbogen, Elek, Lederer, Švarc, Lesić i Koen. I to da rešavate, a njih, našu „Jugoslovensku industriju šećera“, čak niste ni pozvali! A pozvali ste, ovamo

one vlasti o kojima vam Ustav Kraljevine Jugoslavije piše! E pa lepo, da vam kažem: ništa nema od današnjeg razgovora! Samo smo svi zajedno vreme izgubili: i mi proizvođači i ovi naši visoki gosti!

Eto to sam imao da vam kažem.“ Tako zavriših ovaj odista čudni govor.

Ali, tako je na svakom koraku (a ne samo kod šećera) gde god se maknete, bilo to ma na kom odeljku ekonomskog, duhovnog ili političkog života našeg. Svuda po nekoliko lica u tom polju suvereno vladaju, a o pravim narodnim i državnim interesima nemaju ni potrebe da vode računa. I svuda su po pravilu — nekršteni ili pokršteni.

Takav nenarodni sistem omogućava demokratija (bila prava ili lažna) jer demokratija je politički izraz kapitalističkog, dakle, nenarodnog stroja. Kapitalizam i demokratija su lice i naličje jedne i iste stvari. A oboje su izišli iz istog, nenarodnog, individualističkog gledišta na svet, iz one lažne, podmetnute nam jevrejske busole.

Organski pogled, mesto individualističkog, daje narodu i državi odmah onaj drugi nedemokratski, ali narodni, staleško-zadružni oblik, — u kojem Kralj — domaćin na vrhu sa narodnim staležima

u Saboru rešava najozbiljnija i najopasnija državna pitanja, — dok Vlada u Upravi, kao sudovi u Sudstvu, potpuno i stvarno vrši vlast zasnovanu na zakonima i po zakonu, izbacujući partizansko merilo, a zamenjujući ga opštenarodnim i opštedržavnim, onim merilima s pravom busolom, koja su iz današnjeg stroja bačena preko ograde.

Nije moje danas da o tome dalje govorim. Ovoliko samo da naglasim, da biste razumeli naše zboruško delo.

Mi, u Zboru, čim smo usvojili narodni duh, odmah smo videli da to vodi i pravoj narodnoj državi.

Utvdili smo, dakle, nenarodnost današnjeg stroja. Dokazali smo da je u današnjem Kralj ili lutka ili tiranin — samo domaćin nije. A on Domaćin mora biti. Takav je zemlji potreban. Zato narod naš nije mogao nikad državu bez Kralja zamisliti isto onako kao što ne može zamisliti Vaseljenu bez Boga, ni dom bez Domaćina. Zato smo stupili u borbu za novi narodni stroj i narodnu državu. Nismo mi to iz svoje glave izmislili, već smo zaronili u dubinu narodnog života i našli taj stroj tamo.

Velika je to i teška borba. Mučan je i gorak naš put zbog toga. Ali, eto, mi idemo. Mi smo već godinama na istom putu. Mi se borimo. Sve što smo izdržali: kamenice oštre i klevetu podlu, udare kama i hitce iz revolvera i one iz pušaka, zabrane, progone i zatvore — ništa nas nije zastavilo.

Vi malopre pitate: „Kako da se borimo? — Hoćete li zaista? — pitam vas, mesto odgovora. Jeste li vi zaista junačka duša i junačka krv? Da li ste zaista voljni da se borite? Jeste? E pa dobro! Dođite nam onda odmah, ni časa ne časite: dobre se odluke ne odlažu. Priđite nam da se borimo: da se lažni, nenarodno-kapitalističko demokratski stroj baci preko ograde, i da se na njegovo mesto uspostavi prava narodna država sa Kraljem Domaćinom na čelu, sa staležima narodnim, kao pravim izrazima narodnih potreba, a ne partijama, sa Saborom, a ne sa parlamentarizmom, sa istinski nezavisnim, ali zato stvarno odgovornim, Vladom i Sudstvom.

A ako sve ovo primite, onda ćete ovo treće najlakše primiti.

Veliki Reditelj hoće da zapali svet, a prvo Ev-

ropu. Blagodareći, s jedne strane, jarećim kožicama kojima stalno ruke i vrat svoj pokriven ima i slepiću onih s kojima radi, Reditelj je uspeo da požar u Evropi užegne. Požar veliki i strašan.

U prvoj sceni prvog čina bila je samo Nemačka i Poljska.

U drugoj sceni došle su Engleska i Francuska.

U trećoj sceni prvog čina pojavila se Finska.

Za drugi čin Drame je Veliki Reditelj nameran da uvuče Skandinaviju i Balkan. Tako požar treba da se proširi. Tek onda ima izgleda da postane uistinu evropski.

Mi sada znamo njegove planove. Moramo to sprečiti. To nije obično političko pitanje, pa čak ni običan rat. To je rat pustoši, onaj što Izraelju treba da poruši sve nacionalne države i da na njihovim razvalinama ostvari onu svoju zamisao: o opštoj evropskoj, odnosno svetskoj državi, kojom će on vladati.

Naša zemlja je već u toku ove godine rekla da je neutralna. Mi smo tim zadovoljni. Samo: i Finska je bila neutralna, a bile bi i Poljska i Čehoslovačka i Albanija, da sad postoje.

Da bi ostala neutralna — mi smo to pokazali

i dokazali — ona može na jedan način; da ne vodi svoju, već balkansku politiku. Samo ujedinjeni Balkan, smiren, u zajednički balkanski blok mira; samo taj balkan može odstraniti sa svoga tla sve moguće izgovore i uticaje Velikog Reditelja ove drame, ma čiju masku na sebe stavio i ma kojim rečima da pokušava da nas savetuje.

To je misija, zadatak naše zemlje. To je njen vrhovni interes. Ona može očuvati, ako drukčije radi, svoju slobodu po cenu gubitka mira, ili mir po cenu gubitka slobode. A mi nećemo da izgubimo ni mir, ni slobodu. Hoćemo da ih sačuvamo oboje.

I vi ste, vidim, za to! Dobro je! Ali, onda radimo na tome što će nam mir i slobodu sačuvati: svuda misao o solidarnosti Balkana prenosimo. Pretvorimo se u hitre nosioce te misli, u borce njene. Shvatio šta nas izvan toga očekuje.

Ova misao za koju se zalažemo s razlozima u ruci, učinila je veliki napredak svuda na Balkanu. Ali, nema ko da iskreno, odlučno, smišljeno, pametno tu misao na Balkanu zaista i dovede do dela. Naša politika se zadovoljava platonskim izjavama. Mi inače, kao pluta na talasima, trpimo

dogadaje. Mi ne rukovodimo njima. Govorimo usnama da je to potrebno, ali ne radimo da to i dođe, kao da nam izvan toga ima još gde god spasa.

Mi govorimo ovako na sve strane. Naš glas je dopro i do drugih balkanskih prestonica. Ali glas će nam biti jači, ako vaša današnja odluka hoće da nam pomogne u toj borbi za taj treći stav naše zborniške misli.

Velika je to i teška borba. Mučan je i gorak naš put zbog toga. Ali, eto, mi idemo. Mi smo godinama već na istom putu. Mi se borimo. Sve što smo izdržali: kamenice oštre i klevete podle, udare kama, hitce iz revolvera i one iz pušaka, zabrane, progone i zatvoreništva — ništa nije nas zaustavilo.

Vi malopre pitate: „Kako da se borimo? Hoćete li zaista? Mesto odgovora pitam vas: jeste li zaista junačka krv i junačka duša? Da li ste zaista voljni da se borite? Jeste?! E pa dobro! Dođite nam onda odmah, ni časa ne časite: dobre se odluke ne odlažu. Pridite nam da se borimo za mirni, srazni i slobodni Balkan, koji jedino može s nama i ostalim balkanskim narodima i mir

i slobodu sučuvati.

I već da završim ovo dugo izlaganje, a kao da čujem jedno pitanje. Pitanje koje ne smem ostaviti bez odgovora.

Kao da neki od vas pitaju:

„Hoće li uspjeti lukavi Reditelj Drame ove? To-liko je uspeha već postigao da nas je strah da se nećemo moći odupreti. Kao da je zaista suđe-no, određeno da uspe!“

Mesto odgovora ispričaću vam priču koju pročitah u knjizi slavnoga proroka Jona. Ova priča će doneti odgovor na postavljeno pitanje.

Dobi Jona, sin Amatijev, glas od Gospoda da ide u Ninivu, grad veliki, te da propoveda gnev Gospodnji i sud Božji nad njime za nedela i bezakonja mu velika.

Ali Jona ne ode u Ninivu, već iziđe na obalu morskou i uđe u lađu da ide u Tarzis.

Ražljuti se Gospod jako, te podiže talase tako da se činjaše do će lađu more progutati. Uplašeni lađari govorahu u strahu: „Na koga se nebesa ražljutiše?“ Bačiše kocku, i ova pade na Jonu.

„Istina je, ljudi lađari, reče Jona. Bog moj strašno se ražljuti zbog moje neposlušnosti. Već

me bacite u more da se vi spasete.“

I kad ga lađari baciše, naiđe kit i proguta Jonu. I Jona uplašen cviljaše tri dana i tri noći u utrobi kitovoj, govoreći: „Pomiluj me i spasi, Gospode, Bože moj. Zgreših. Ali milost Tvoja je velika!“ I kit Jonu izbljuva na obalu, baš prema velikom i slavnom gradu Ninivi.

A Jona se podiže, i onako jadan i mokar upade u Ninivu, i strašnim glasom stade govoriti: „Ljudi Ninivljani! Gospod strašni me posla i ako ne htedoh doći, već pokušah, pobeći u Tarzis. Buru posla da me iz lađe izbaci. Kitu zapovedi da me proguta, a ne pojede i da me preveze ovamo pred Ninivu. Posla me Gospod da vam kažem da ide sud i gnev Njegov zbog grehova i otpadništva vašeg. Oganj i sumpor poslaće Gospod na domove vaše, na imanja vaša, na decu vašu, na lepotu i slavu vašu. Teško tebi, Ninivo slavna!“

A car nijnivski, čuvši to, uplašij se, siđe s prestola zlatnog, podera skupocene haljine svoje i vrže na se kostretno odelo, posu glavu pepelom i naredi celoj Ninivi post od tri dana. I zaposti Niniva u strahu a Bog, videv to, raskaja se od namere svoje i Niniva ne propade.

Videvši, pak, to Jona se rasrdj i iziđe iz zidina Ninive, podiže od granja sebi malo kolibe, jer beše pripekla žega, pa sede i ovako govoraše:

„Znam ja Tebe, Gospode: milostiva si srca. Ne ostaješ pri svojim pravednim namerama i sudovima. Zato te i ne htjedoh poslušati.“

Tako govoraše Jon, sin Amatijev, ali mu niko ne odgovori, jer nebesa ćutahu, a sunce nemilosrdno pržaše.

Ali gle! Desi se čudo. Seme od takve što bejaše tu negde kod nogu Joninih proklija, i za čas mu vreže nabuhaju i svom bujnošću svojom pokriše kolibu, i napraviše hlad, te Joni bi dobro.

Ali Bog crva posla te pregrize koren od tikve, a sunce je sprži i tikva uvenu, sparušise i sasuši. A sunce prodre kroz ogolelo granje i otpoče pržiti Jonu po čelu.

Jedno žalost zbog tikve, a drugo bes zbog žara sunčanog, učiniše te Jona leže u prah i podigav ruke nebu povika iz glasa: „Uzmi me, Gospode, što me mučiš. More me htjede progutati, ali kit bi brži pa me on proguta. I tri dana i tri noći mu bejah u utrobi, pa me izbljuva po

tvom naredenju, te tako dođoh u Ninivu. Propovedah reč Tvoju, pretnju Tvoju, ali ona se ne ispuni, jer Ti odusta od namere Svoje. Sad se ne htede smilovati ni ovoj bednoj tikvi, već i nju jadnicu isprži.. Uzmi me, Gospode, da se ne mučim!“

«O Jona, Jona! Tebi je žao tikve oko koje se nisi trudio, ni mučio, a meni da ne bude žao velikog i slavnog grada Ninive u kojem, osim stoke, ima sto dvadeset tisuća ljudskih stvorenja koja ne znaju ni šta je levo, ni šta je desno.“

Veliki Reditelj je dobro spleo zamke propasti hrišćanske. I posao mu je po lukavoj zamisli dobro počeo. I sve ide za sad kako on hoće.

Ali eto, mi mu igru otkrivamo. Ono što smo videli iza kulisa, javljamo da se zna, pozivamo ljude da izigraju satanske planove nesrećnog Velikog Reditelja.

Vi pitate: «hoće li se ispuniti namera Reditelja?»

Mesto odgovora, mi vam govorimo što treba raditi da se planovi Reditelja izigraju.

Vi zastajete. Bojite se. Kalebate se. Sumnjate

u uspeh. Bojite se paklenog savršenstva plana i režije. Zbog toga kao i da nadu gubite.

Na ovo nemam druge reči da kažem osim one koju Joni Gospod reče:

„Tebi je žao tikve oko koje se nisi ni trudio, ni mučio, a meni da ne bude žao velikog i slavnog grada Ninive u kojem, osim stoke, ima sto dvadeset tisuća ljudskih stvorenja koja ne znaju ni šta je levo, ni šta desno.“

Nije Reditelj svemoguć. Njegovi uspesi dolaze od njegove lukavosti i našeg slepila. Zato radimo da slepilo prestane, tada će lukavost odmah biti otkrivena.

Ali iznad svega toga, uzdajmo se u Onoga koji se smilovao Ninivi, — jer, gle! U Evropi ima tisuću puta po sto i dvadeset tisuća onih ljudskih stvorenja što još ne znaju ni šta je levo, ni šta desno!

Naša je borba na toj nadi i na toj veri i zasnovana.

Predavanje DRAMA SAVREMENOG ČOVEČANSTVA održao je Dimitrije V. Ljotić u više od 20 mesta naše zemlje.

Objavljen fekst je po stenogramu prvog predavanja, održanog u Beogradu u sali Inženjerskog doma 25 oktobra 1939 god.

Cena 3.— Din.

I Z D A N J E
JUGOSLOVENSKOG NARODNOG POKRETA „ZBOR“
BEOGRAD NJEGOŠEVA 1

ŠTAMPARIJA „MAKARIJE“ VLAJKOVIĆEVA 4